

บทที่ 2

ความเป็นมาของการรำกริชปัตตานี

เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาความเป็นมาของการรำกริชปัตตานี ในบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลสำคัญ 6 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาความเป็นมาของการแสดงรำกริชปัตตานี ส่วนที่ 3 ศึกษาผู้สืบทอดการแสดงรำกริชปัตตานี ส่วนที่ 4 ศึกษาวิถีความเชื่อที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ส่วนที่ 5 ศึกษาศาสนาในปัตตานี และส่วนที่ 6 ศึกษาการแสดงของชาวไทยมุสลิม โดยจะได้ทราบถึงพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี และจุดเริ่มต้นของการรำกริชปัตตานีจากอดีตถึงปัจจุบัน รวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องกับการแสดง ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมทั่วไปของจังหวัดปัตตานี
 - 1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์
 - 1.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม
2. ความเป็นมาของกริชปัตตานี
 - 2.1 บทบาทของกริชในวิถีชีวิตของชาวไทยในจังหวัดปัตตานี
 - 2.2 บทบาทของกริชในพิธีกรรม
 - 2.3 บทบาทของกริชในการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดปัตตานี
3. ครูผู้สืบทอดการแสดงรำกริชปัตตานี
 - 3.1 ประวัติและผลงานครูตีพะถี อะตะนู
 - 3.1.1 ประวัติ
 - 3.1.2 การศึกษา
 - 3.1.3 ผลงาน
4. วิถีความเชื่อที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี
 - 2.4.1 ความเชื่อในอำนาจลี้ลับเหนือธรรมชาติ
 - 2.4.2 ความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ
5. ศาสนาในปัตตานี
 - 2.5.1 ศาสนาพุทธ
 - 2.5.2 ศาสนาอิสลาม

7. สรุป

2.1 สภาพแวดล้อมทั่วไปของจังหวัดปัตตานี

เนื่องจากการศึกษารากริชปัตตานี จึงควรทำความเข้าใจสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดปัตตานี เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลในบทต่อไป

2.1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

สภาพทางภูมิศาสตร์

2.1.1.1 ที่ตั้งและพื้นที่

จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีดินแดนต่อเนื่องเป็นผืนเดียวกัน ตั้งอยู่บนชายฝั่งตะวันออกของภาคใต้ติดต่อกับอ่าวไทย ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดสงขลาและอ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับรัฐกลันตัน รัฐเประ ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดต่อกับรัฐไทรบุรีประเทศมาเลเซีย และจังหวัดสงขลา มีประชากรซึ่งแยกเป็นรายจังหวัด ดังนี้

จังหวัดปัตตานี มีประชากร 504,665 คน พื้นที่ 2,109 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดยะลา มีประชากร 303,255 คน พื้นที่ 4,716 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดนราธิวาส มีประชากร 192,406 คน พื้นที่ 4,660 ตารางกิโลเมตร¹

จะพบว่าจังหวัดยะลา มีขนาดใหญ่ที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุด ส่วนจำนวนประชากรจะพบว่าจังหวัดปัตตานีมีจำนวนประชากรมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส และยะลา

2.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ประกอบไปด้วยป่าเขา มีที่ราบแคบๆตามชายฝั่งและระหว่างภูเขา ที่สำคัญได้แก่ที่ราบลุ่มแม่น้ำตานีในจังหวัดปัตตานีและยะลาที่ราบลุ่มแม่น้ำสายบุรีในจังหวัดปัตตานีที่ราบชายฝั่งของนราธิวาส นอกจากนั้นยังมีที่ราบแคบๆระหว่างภูเขา ถัดจากที่ราบชายฝั่งไปยังบริเวณภายในจะมีลักษณะป่าเขาสลับซับซ้อน เช่น อำเภอเบตง ยะลา บันนังสตา ในจังหวัดยะลา อำเภอแว้ง สุคริณ จังหวัดนราธิวาส และตามพรมแดนประเทศมาเลเซีย มีภูเขาที่สำคัญคือ ทิวเขาสันกาลาคีรีซึ่งทอดแนวตลอดพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศมาเลเซีย ส่วนลักษณะชายฝั่งของฝั่งตะวันออกส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นชายหาดมากกว่าชายเลน เช่น ชายหาดในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส

¹ ครุณี บุญภิบาล, “การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา กับจังหวัดสตูล ซึ่งมีผลกระทบต่อการปกครอง,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาไทยคดีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530), หน้า 36.

ซึ่งทอดแนวตลอดพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศมาเลเซีย ส่วนลักษณะชายฝั่งของฝั่งตะวันออก ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นชายหาดมากกว่าชายเลน เช่น ชายหาดในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส

2.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ อยู่ในเขต อากาศร้อนชื้น อุณหภูมิสูงเกือบสม่ำเสมอตลอดทั้งปี เฉลี่ยประมาณ 27-30 องศาเซลเซียส ได้รับ อิทธิพลจากลมมรสุมทั้งมรสุมหน้าร้อนและหน้าหนาวประมาณ 5-6 เดือน ทำให้มีฝนตกชุก จึง นับว่าเป็นบริเวณที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างยิ่ง

2.1.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

สภาพทางสังคม

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีสภาพทางสังคมแตกต่างไปจากภาคอื่นๆ เช่น การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา การศึกษา แต่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับ ประเทศมาเลเซีย ดังนั้นเพื่อที่จะได้เห็นสภาพทางสังคมอันแท้จริงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะ ได้พิจารณาโครงสร้างที่สำคัญของสังคมในด้านต่างๆ คือ

2.1.2.1 ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนานี้ได้เข้ามามีส่วนในการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับศาสนาจนไม่ สามารถจะแยกออกได้ ฉะนั้นการที่จะเข้าใจสภาพทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจน ความเชื่อถือของชาวไทยมุสลิมได้นั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงหลักของศาสนาอิสลาม

อิสลามมีหลักศรัทธาอยู่ 6 ประการ คือ

2.1.2.1.1 ศรัทธาในเอกภาพของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า หมายถึง การยอมรับนับถือสักการะแต่เฉพาะอัลเลาะห์องค์เดียว ทรงเป็นผู้คุ้มครองโลกและทรงเป็นผู้ พิพากษาในวันของการตัดสิน

2.1.2.1.2 ศรัทธาในเทวทูตของพระเจ้า ในศาสนา อิสลามเรียกว่ามาลาอิกอร์ ลักษณะของเทวทูตไม่มีตัวคนจะเป็นสื่อกลางระหว่างพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ ศาสดาทั้งหลาย เป็นวิญญาณที่รับบัญชาแห่งอัลเลาะห์ เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างซื่อสัตย์ มุสลิมทุกคนมี ความเชื่อและศรัทธาในสิ่งนี้

2.1.2.1.3 ศรัทธาในคัมภีร์ เป็นคัมภีร์ของอัลเลาะห์ที่ มอบให้แก่มนุษยชาติโดยผ่านทางศาสดา และคัมภีร์ที่สมบูรณ์ที่สุดและเป็นคัมภีร์สุดท้ายนั้นคือ อัลกุรอาน เป็นคัมภีร์ที่แนะนำแนวทางหรือเป็นเครื่องชี้ทางสำหรับมนุษย์ในการดำเนินชีวิต

2.1.2.1.4 ศรัทธาต่อศาสนทูตหรือบรรดาศาสดาต่างๆ มุสลิมทุกคนจะต้องศรัทธาต่อศาสดาทั้งปวงที่พระเจ้าทรงสถาปนาขึ้น ศาสดาองค์แรกได้แก่

ศาสนาอาคัม ปฐมบุรุษแห่งโลกศาสดาองค์สุดท้าย ได้แก่ ศาสดาโมฮัมหมัด มุสลิมทุกคนจะต้องให้เกียรติยกย่องบรรดาศาสดาต่างๆ โดยเท่าเทียมกัน

2.1.2.1.5 ศรัทธาต่อวันสุดท้ายและวันเกิดใหม่ มุสลิมจะต้องยอมรับว่าวันอวสานของโลกนั้นมีจริง เมื่อโลกถึงจุดจบแล้ว มนุษย์ทุกคนจะไปอยู่ในสภาพใหม่ ลักษณะของภพใหม่จะมีสภาพอย่างใดนั้นไม่มีใครทราบได้ แต่บุคคลใดที่ได้ประพฤติดี ปฏิบัติดี เว้นข้อห้ามตามข้อบัญญัติของพระคัมภีร์อัลกุรอานก็จะได้ไปสวรรค์ คือ สุกติ เป็นการตอบแทน

2.1.2.1.6 ศรัทธาในลิจิต (กฎสภาวะ) ของพระเจ้า กฎสภาวะหรือลิจิตนี้ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในด้านไหนก็ถือว่าเป็นลิจิตต่อเนื่องจากพระเจ้าทั้งสิ้น นอกจากหลักศรัทธา 6 ประการ มุสลิมทุกคนจะต้องมีหลักปฏิบัติอีก 5 ประการ คือ

1. การปฏิญาณตนประกาศศรัทธากำหนดไว้ว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นนอกจากอัลเลาะห์ และนบีโมฮัมหมัด เป็นศาสนทูตแห่งพระองค์” การกล่าวคำปฏิญาณนี้จะปฏิบัติเป็นประจำอย่างน้อยวันละ 5 ครั้ง

2. การบำเพ็ญนัสการ มุสลิมเรียกว่า การละหมาด กระทำวันละ 5 ครั้ง คือ เวลา ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น เวลาเที่ยงวัน เวลาบ่าย เวลาพระอาทิตย์ตก และเวลาค่ำ เป็นการร้องขอความสงบสุขให้แก่มนุษย์ชาติทั้งหมด มิใช่เป็นการร้องขอความโปรดปรานเป็นรายบุคคล

นอกจากการละหมาดประจำวันแล้ว ยังมีหลักปฏิบัติทุกบ่ายวันศุกร์ผู้ชายมุสลิมทุกคนที่มีคุณสมบัติตามนัยแห่งศาสนาต้องไปทำละหมาดที่มัสยิด ส่วนผู้หญิงไม่บังคับ

3. การถือศีลอดหรือการถือบวช ภาษามาลายูเรียกว่า “บวัซอ” เพื่อฝึกหัดร่างกายและจิตใจให้มีความอดทน ให้ระลึกถึงความอดอยากของผู้ที่ยากจนไม่มีจะกิน เป็นการขัดเกลาจิตใจให้ผ่องแผ้วและมีคุณธรรม ผู้ใดละเลยถือว่าเป็นบาปและมีโทษมาก การถือศีลอดปฏิบัติกันในเดือนรอมาดอนเป็นเวลาหนึ่งเดือน

4. การบริจาคทาน เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนพึงปฏิบัติ การกระทำเช่นนี้เป็นการทำให้ผู้มีฐานะตระหนักถึงหน้าที่ของตนที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่น

5. การประกอบพิธีฮัจย์ การไปแสวงบุญในเมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้คือ ต้องเป็นมุสลิม ต้องบรรลุนิติภาวะ ต้องมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ต้องมีความสามารถทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ และต้องมีการคมนาคมที่ปลอดภัย

2.1.2.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคได้มีส่วนผูกพันอย่างใกล้ชิดกับหลักปฏิบัติในศาสนาอิสลามอย่างชนิดที่เรียกว่าแยกกันไม่ออก เพราะหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลามได้กำหนดควินิจิวิตไว้เกือบทุกแห่งทุกมุม

2.1.2.3 ด้านภาษา ชาวไทยมุสลิมส่วนมากนิยมพูดภาษามลายูท้องถิ่น มากกว่าภาษาไทยเพราะว่าชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดกับประชาชนในรัฐต่างๆของประเทศมาเลเซีย

2.1.2.4 ด้านการศึกษา ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนปอเนาะ คือ สถานที่ที่ทำการสอนและเรียนวิชาศาสนาอิสลามหรือสถานที่อบรมสั่งสอนศาสนาอิสลามของชาวไทยมุสลิม จะใช้ภาษามลายูท้องถิ่น

ปัจจุบันปัญหาที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการศึกษาของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การที่พูดภาษาไทยไม่ได้

2.1.2.5 ด้านเศรษฐกิจ ชาวไทยมุสลิม วนใหญ่มีอาชีพทางกสิกรรม โดยการทำสวนยางพาราเป็นหลัก รองลงไปได้แก่การทำนา ทำสวนผลไม้ และสวนมะพร้าว นอกจากนี้ยังมีการทำประมง การทำเหมืองแร่ การเลี้ยงสัตว์ การทำป่าไม้ ค้าขาย-ธุรกิจรับจ้าง และรับราชการ ชาวไทยมุสลิมมีรายได้น้อย ส่วนหนึ่งไม่มีเงินเหลือจากการดำรงชีพ อีกส่วนหนึ่งต้องนำเงินที่เหลือจากการดำรงชีพไปซดใช้หนี้สินที่มีอยู่²

2.2 ความเป็นมาของกริชปัตตานี

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะอธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาและลักษณะของกริชที่พบอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นความสำคัญของกริชในการศึกษาข้อมูลดังนี้

2.2.1 บทบาทของกริชต่อวิถีชีวิตคนปัตตานี

วัฒนธรรมชาว-มลายู ในยุคที่อินเดียเข้ามามีอำนาจในระหว่างพุทธศตวรรษที่5-13 ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนบริเวณคาบสมุทรมลายู และหมู่เกาะต่างๆ ถูกหล่อหลอมด้วยวัฒนธรรมอินเดีย โดยมีชนชั้นสูงจากเกาะอื่นๆ ที่มีอำนาจเหนือกว่าเป็นผู้ควบคุม โดยเฉพาะการขยายอำนาจของเจ้าผู้ครองนครมัทธาพิทของชวามายังดินแดนคาบสมุทรมลายูได้ ได้แก่ ปาหัง หูซง ตะนะ เลงกาสุกะ สายบุรี กะลันตัน ตรังกานู เป็นต้น

² ดร.ณิ นุญภิบาล, “การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา กับจังหวัดสตูล ซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษา,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาไทยคดีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530), หน้า 33, 46, 53.

มัชปาหิตเข้ามาปกครองปัตตานีโดยตรง ทำให้ปัตตานีรับศิลปะแบบชวามาใช้หลายอย่าง เช่นว้าย (หนังตะลุงชวา)และดาบสองคม คือ กริช ก็เชื่อว่าเป็นอิทธิพลจากมัชปาหิตที่เข้ามา มีบทบาทต่อปัตตานี³

บทบาทของกริชในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม และชาวไทยพุทธในจังหวัดปัตตานี เมืองปัตตานีในอดีต ความหมายรวมถึง จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาสเป็นดินแดนที่มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ที่ยาวนานในคาบสมุทรมาลายู มีการติดต่อค้าขายกับประเทศต่างๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงกลางรวมทั้งประเทศตะวันตกอีกหลายชาติ ทั้งนี้เนื่องจากปัตตานีตั้งอยู่ตำแหน่งกึ่งกลางของการติดต่อค้าขายระหว่างอินเดียกับจีน อีกทั้งอยู่ในทิศทางของกระแสลมมรสุมเหมาะกับการพาณิชย์ โดยเฉพาะมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับจอดเป็นท่าพักเรือขนถ่ายสินค้า และแลกเปลี่ยนสินค้า จนกลายเป็นเมืองท่าที่อยู่ในเส้นทางค้าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆมากมายรวมถึงวัฒนธรรมกริชของชาวอินโดนีเซียที่เข้ามาทำการค้า ถึงแม้ว่าผู้คนในดินแดนทางตอนใต้ของไทยจะรับเอาวัฒนธรรมการใช้กริชมาจากอินโดนีเซียหรือชวาก็ตาม แต่ก็ได้มีการพัฒนาจนเป็นรูปแบบเฉพาะของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นส่วนดากริช (ชาวใต้เรียกตัวกริชว่า ดากริช) ค้ำกริช และฝักกริชก็ตาม โดยเฉพาะกริชในรูปแบบปัตตานี เป็นกริชที่ได้รับการยกย่องว่าสวยงามมากในสกุลช่างทำกริชสกุลหนึ่ง กริชจะมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

2.2.1.1. ดากริช จะมีทั้งแบบดาตรง (KERIS SAPKAL) และแบบดาคด (KERIS BER-LOK) มีลักษณะ โคนโต ปลายเรียวแหลม ส่วนใบมีดข้างหนึ่งใกล้โคนจะมีเงี่ยงยื่นออกมาคล้ายวงข้างเรียกว่า หู ส่วนอีกด้านหนึ่งทำเป็นรอยหยักคล้ายฟันปลาเรียกว่า เกลา ดากริชสกุลช่างปัตตานี มีลักษณะแตกต่างกับสกุลช่างอื่นคือดากริชจะมีสันนูนแหลม ตรงกลางคล้ายอกไก่ ทั้งสองข้างตลอดทั้งเล่ม

2.2.1.2 ค้ำกริช (ULU RERIS) เป็นส่วนที่ใช้จับมีรูปแบบแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม

³ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, สมบูรณ์ ชนะสุข และพิชัย แก้วขาว. กะเทาะสนิมกริช : แลวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543. หน้า 88.

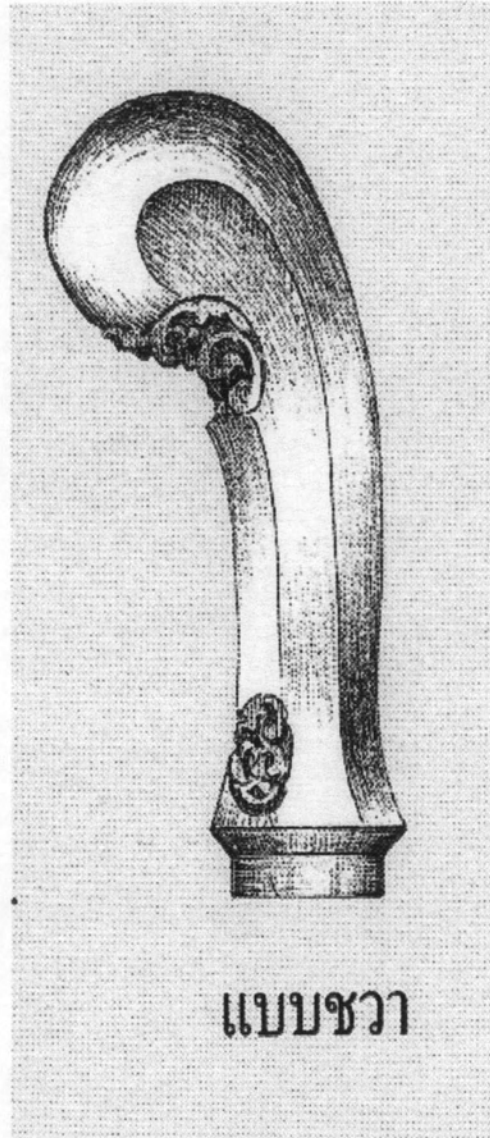
2.2.1.2.1 กริชแบบกลุ่มบาทลี และมจฺร่า กริชบาทลีค้ำม
ทำด้วยไม้ จะแกะสลักเป็นรูปคนส่วนองมจฺร่าค้ำมทำด้วยงาช้าง หรือไม้แกะสลักลวดลาย

แบบบาทลี

ภาพที่ 1 : ลักษณะกริชแบบบาทลี
ที่มา สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

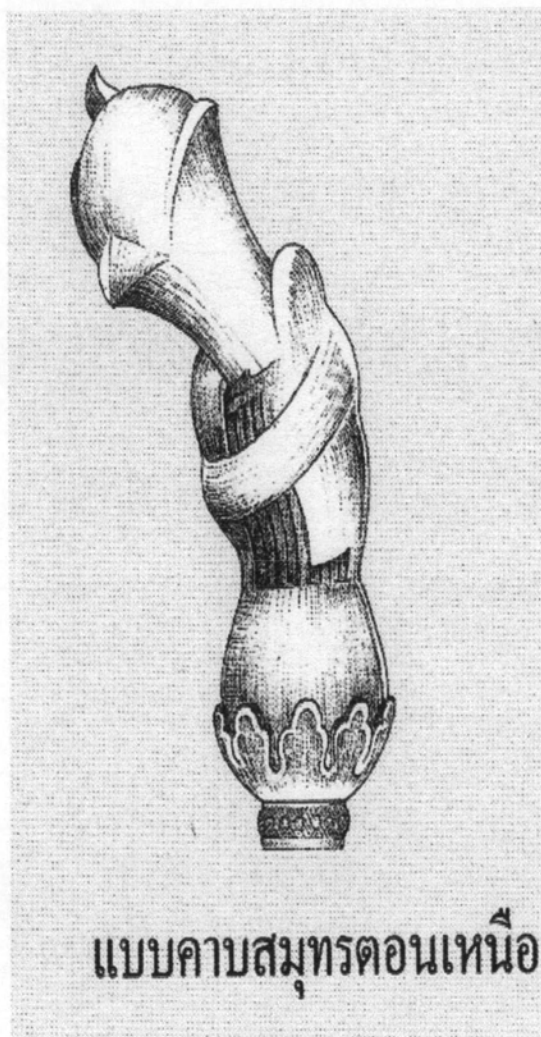
2.2.1.2.2 กริชแบบชวา ค้ำทำด้วยไม้แกะสลักคล้ายเม็ดมะม่วงหิมพานต์ มีลวดลาย ส่วนปากฝักทำด้วยรูปคล้ายเรือ

แบบชวา

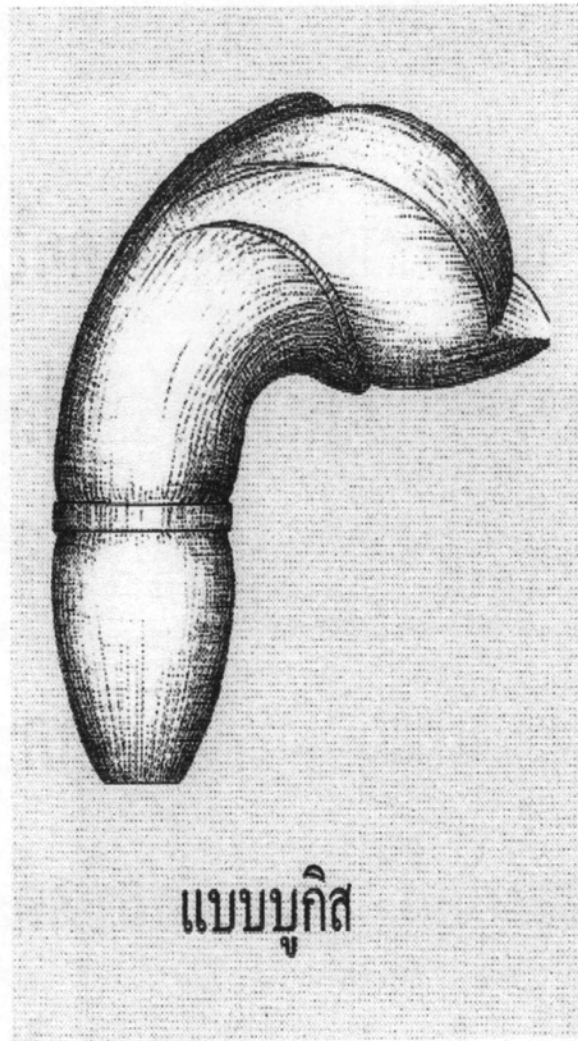
ภาพที่ 2 : ลักษณะกริชแบบชวา
ที่มา สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

2.2.1.2.3 กริชแบบคาบสมุทรส่วนเหนือ ค้ำทำด้วยไม้
 แกะสลักเป็นรูปคล้ายคนนั่งกอดอก ไหล่ตักข้างหนึ่ง อากาหรหนาวสันคล้ายคนปวย บางคนเรียกว่า
 แบบชราปวย หรือหัวลูกไก่

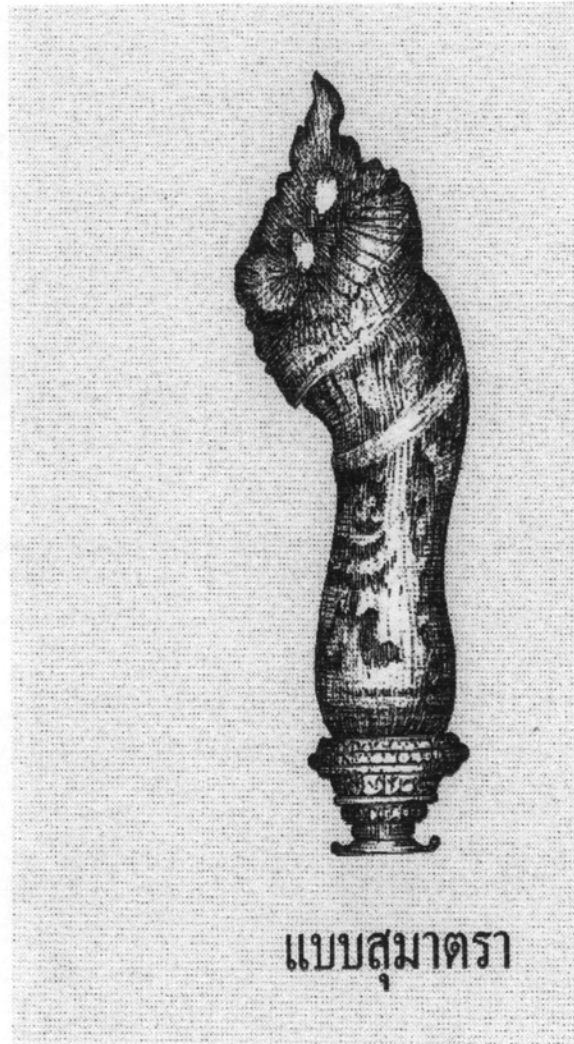
ภาพที่ 3 : ลักษณะกริชแบบคาบสมุทรตอนเหนือ
 ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

2.2.1.2.4 กริชแบบบุกิส ด้ามทำด้วยไม้หรืองาช้าง เป็น
แบบเรียบง่ายรูปคล้ายด้ามไม้เท้าภาคใต้ของไทยเรียกว่า หัวจิ้งเหลน

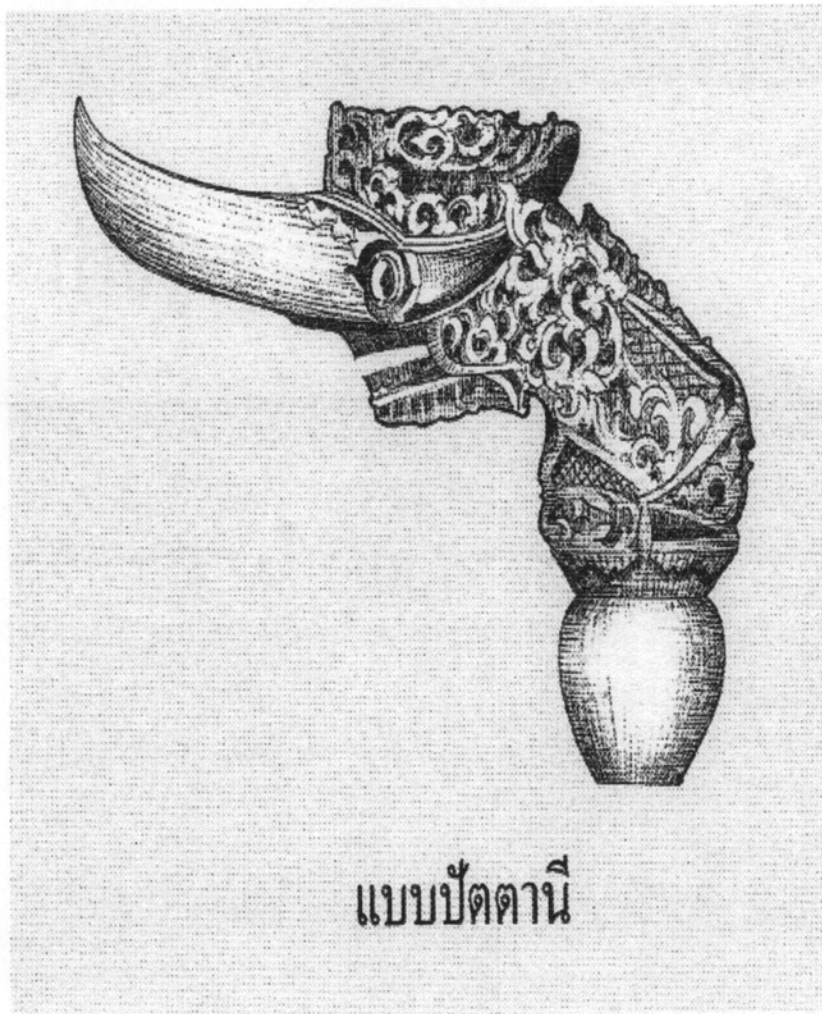
ภาพที่ 4 : ลักษณะกริชแบบบุกิส
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

2.2.1.2.5 กริชแบบสุมาตรา ค้ำทำด้วยไม้หรืองาช้าง
เป็นลวดลายพรรณพฤกษา มีการฉลุลูกเป็นบางส่วน

ภาพที่ 5 : ลักษณะกริชแบบสุมาตรา
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

2.2.1.2.6 กริชแบบปัตตานี ค้ำทำด้วยไม้แกะสลัก
ประณีตสวยงาม รูปร่างคล้ายนกฟังกะ(นกกระเต็น)

ภาพที่ 6 : ลักษณะกริชแบบปัตตานี
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

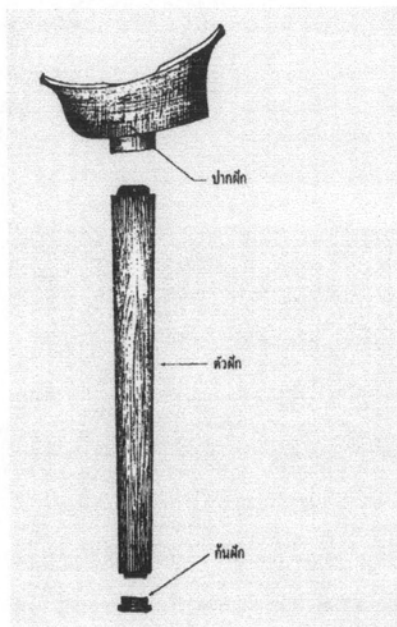
2.2.1.7 กริชชุนดง ด้ามทำด้วยไม้หรือเขาสัตว์ รูปปร่าง
คล้ายหว่านง มีการเสริมด้วยโลหะเงิน หรือทองเสริมความงดงาม

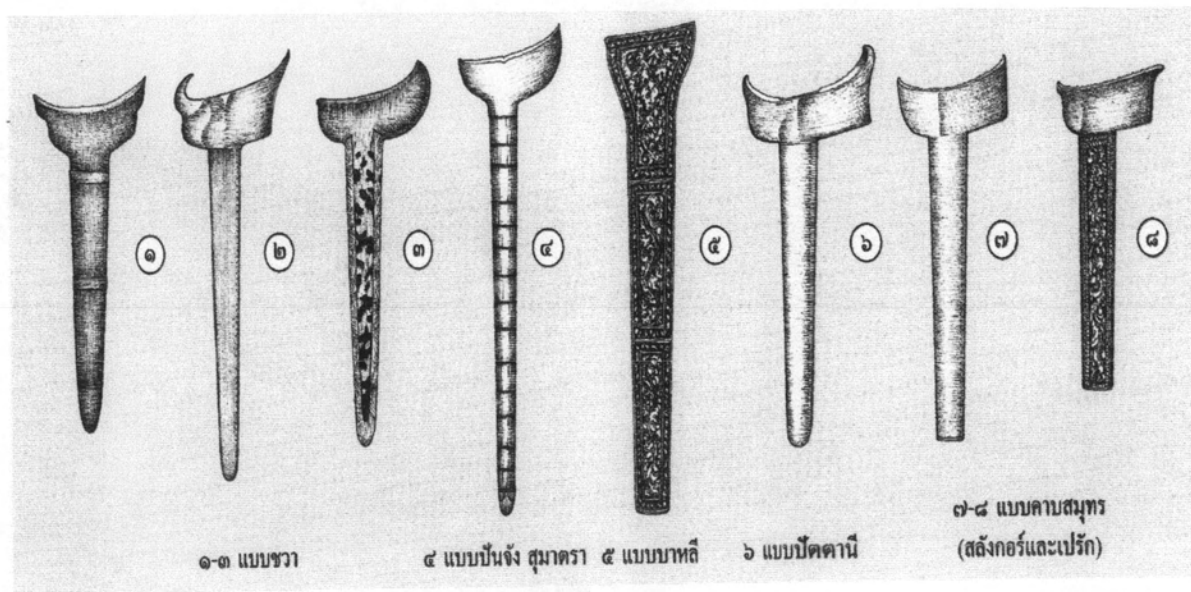
ภาพที่ 7 : ลักษณะกริชแบบชุนดา
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

2.2.1.3 ฝักกริช (SARONG KERIS) เป็นที่สำหรับรักษากริช มี

ส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

ฝักกริช

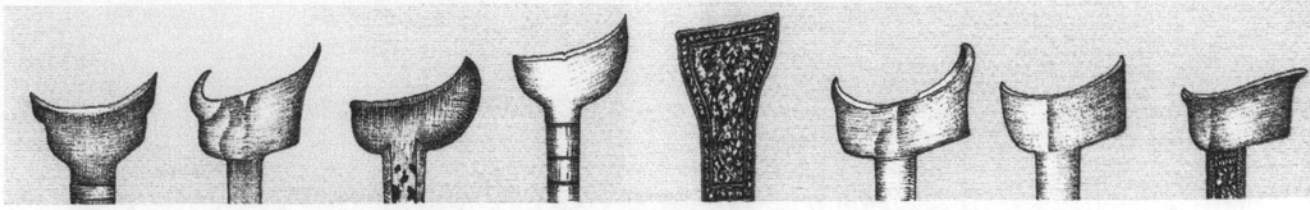

ฝักกริชแบบต่างๆ

ภาพที่ 8 : ลักษณะฝักกริช

ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

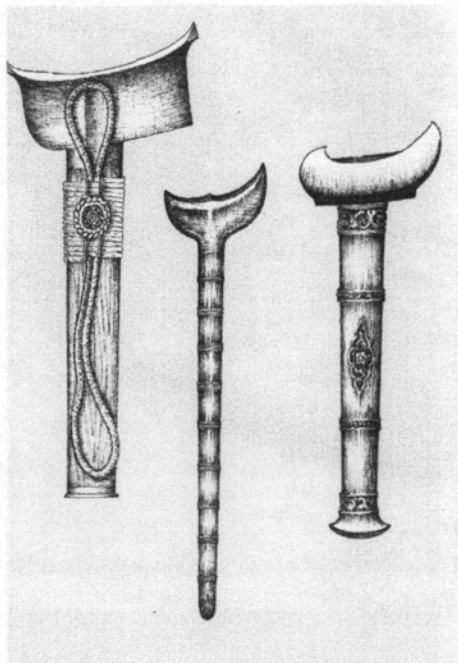
ปากฝัก คือ ส่วนที่มีความหนาสม่ำเสมอ มีลักษณะคล้ายหัวไม้กางเขน เป็นส่วนที่รองรับ โคนกริช ปากฝักนี้ทำจากไม้เนื้อแข็งหรืองาช้างแกะสลักลวดลายสวยงาม

ภาพที่ 9 : ลักษณะปากฝัก

ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

แท่งฝักหรือฝักกริช คือ ส่วนที่เป็นแท่งทำด้วยไม้สองชั้น ประกอบด้วยยางสน หรือทำด้วย งาช้างก็จะเจาะให้กลวงเพื่อสอดให้กริชได้พอดี ปลายส่วนหนึ่งของแท่งฝักมีลึนสำหรับสวมปาก กริช โดยเชื่อมกันด้วยยางสน ส่วนภายนอกแท่งฝักจากด้านบนถึงด้านล่างประกอบด้วยเชือกและ สายบ่วงเพื่อความสวยงาม

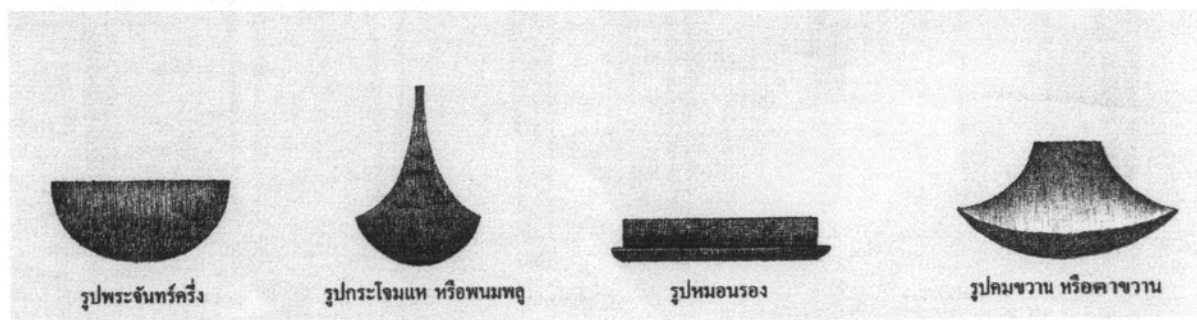

ฝักกริชที่มีการตกแต่งลวดลาย

ภาพที่ 10 : ลักษณะแท่งฝัก

ที่มา สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

ก้นฝัก ทำด้วยไม้ กระจุกสัตว์ งาช้าง หรือโลหะบางชนิด ก้นฝักมีรูปร่างต่างๆ ได้แก่ ทรงกลมคล้ายกะลามะพร้าว ทรงรูปใบพลู ทรงเหลี่ยม และทรงคมขวานหรือดาขวาน วิธีทำก้นฝักแต่ละชนิดต้องคำนึงถึงรูปทรงของแท่นฝักและปากฝักด้วย เช่น หากปากฝักมีรูปทรงเหลี่ยมก็จะใช้ก้นฝักทรงเหลี่ยมด้วยเช่นกัน

ก้นฝัก

ภาพที่ 11 : ลักษณะก้นฝัก
ที่มา สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1

การเข้ามาของกรีซในจังหวัดปัตตานี จะเข้าไปในลักษณะที่ชาวชวาเข้ามาทำการค้าขายกัน และชาวชวาบางส่วนจะอพยพหาแหล่งทำกิน ผ่านเข้ามาทางแหลมมลายู มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ เพราะเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งยังเป็นจุดพักเรือที่เดินทางระหว่างอินเดียกับจีนด้วย จึงได้นำเอาวัฒนธรรมการใช้กรีซที่ตนเชื่อถือเข้ามาด้วย และน่าจะมีการเผยแพร่ในปัตตานีก่อนสุโขทัยด้วย เหตุผลที่ว่าบรรดาพ่อค้าชาวชวา อินเดียเซีย มลายูหรือยุโรป เมื่อเดินทางค้าขายในดินแดนบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะต้องแวะจอดเรือรอลมมรสุมที่แหลมปัตตานีก่อนที่จะไปสู่ภาคกลาง จากหลักฐานการบันทึกของ อีจิง ภิกษุชาวจีนที่เดินทางผ่านบริเวณนี้ กล่าวไว้ใน ค.ศ.717 มีเรือชาวเปอร์เซีย จำนวน 35 ลำ แล่นจากศรีลังกามาจอดทอดสมออยู่ที่อ่าวปัตตานี

คนในเมืองปัตตานีก่อนที่จะนับถือพุทธศาสนาหรือนับถือศาสนาอิสลาม จะนับถือศาสนาพราหมณ์มาก่อน จากหลักฐานที่ขุดพบในแหล่งโบราณสถานที่อำเภอยะรัง ซึ่งเป็นศาสนาที่นับถือรูปเคารพ นับถือเทพเจ้า การทำกรีซในสมัยแรกๆ จะทำด้ามมีรูปร่างเป็นรูปเทพเจ้า เช่น รูปศิวะ หรืออิศวร เมื่อศาสนาพุทธเข้ามาจะไม่มีผลต่อรูปแบบของกรีซ แต่เมื่อศาสนาอิสลามได้เผยแพร่เข้ามา คนในดินแดนแถบนี้ยอมรับ ทำให้เกิดการทำการกรีซเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาโดยห้ามมิให้ทำรูปเคารพ การพัฒนาหัวกรีซในปัตตานี จึงมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป จนเป็นกรีซในรูปแบบปัตตานี

2.2.2 บทบาทของกริชในพิธีกรรม

ในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพิธีกรรม ประเพณี และการละเล่นเกี่ยวโยงกับกริชอยู่หลายอย่าง เป็นการแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของคนในท้องถิ่น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของกริชในอดีตที่อยู่ในวิถีชีวิต เช่น

พิธีกรรมเรียกผีตายหรือพิธีกรรมทรงเจ้าเข้าผี เป็นการประกอบพิธีกรรมของชาวภาคใต้ พิธีกรรมดังกล่าวจะมีไว้สำหรับให้ผีปู่ ย่า ตา ยายที่เข้ามาทรงเจ้าได้มาร้องเล่นเดินรำกับลูกหลาน เพื่อความสนุกสนานรื่นเริงในโอกาสที่ได้มาพบกัน(ระหว่างผีบรรพบุรุษกับลูกหลาน หรือผู้สืบเชื้อสายที่ยังมีชีวิตอยู่) กริชที่นำมาใช้ประกอบในพิธีกรรมนี้ จะนำกริชมาวางไว้บนหมอน ในฐานะอาวุธที่ใช้เป็นตัวแทนของพระอิศวร และมีไว้ป้องกันสิ่งชั่วร้ายหรือเสนียดจัญไรต่างๆ มิให้เข้ามาใกล้กรายหรือเข้ามาสร้างความในมณฑลพิธี พิธีกรรมอันนี้จะพบว่ามิอยู่ในกลุ่มชาวไทยพุทธในพื้นที่ภาคใต้ และพิธีกรรมนี้จะเกิดในเขตรอยต่อในพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อทางวัฒนธรรมในพื้นที่รอยต่อระหว่างปัตตานีและสงขลา⁴

ประเพณีการเกิด สมัยโบราณชาวไทยมุสลิมนิยมให้เด็กเพิ่งคลอดนอนในถาดทองเหลืองหรือถาดเหล็กก็ได้ ในถาดจะปูรองด้วยเบาะ ใต้เบาะหากเป็นเด็กผู้ชายมักวางเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็ก เช่น กริช หมายถึง ความเข้มแข็ง หากเป็นเด็กผู้หญิงจะวางเครื่องประดับประเภททองไว้ได้เบาะ หมายถึงความสวยงาม

ประเพณีเข้าสู่หนัด หรือมาโชะยวี่(เข้าอิสลาม)ในวันทำพิธีสูหนัดต้องจัดเตรียมสิ่งของในการทำพิธี คือผ้าขาว 1 หลา ใ้แก่ตัวผู้เป็นๆ 1 ตัว เขยือกบรรจุน้ำใบใหญ่ ดันกล้วย 1 ดัน เขียนหมากเงิน 10 บาท และกริชเพื่อความเป็นมงคลและป้องกันเสนียดจัญไร

ประเพณีแต่งงาน โดยคู่บ่าวสาวนิยมแต่งกายในวันเข้าพิธีด้วยผ้าที่มีสีสันแฉวาวเรียกว่าผ้าซอแกะ เจ้าสาวใส่ชุดบานง เจ้าบ่าวแต่งชุดสลีแน และที่ชุดสลีแนของเจ้าบ่าวมักเหน็บกริชด้านซ้าย และหัวกริชจะอยู่ระดับสะเอว ไว้ด้วยเพื่อเสริมความสง่างามและความมีตะบะ

2.2.3 กริชในการแสดงนาฏศิลป์จังหวัดปัตตานี

ปัจจุบันแม้ว่าพิธีการบางอย่างที่เกี่ยวกับกริชจะลดลงไป แต่กริชก็ยังเป็นส่วนสำคัญของการแสดง กริชจะไปปรากฏในศิลปะการแสดงบางครั้งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกาย บางครั้งเป็นส่วนสำคัญของการแสดง เช่น

การแสดงมะโย่ง ในการแสดงมะโย่ง ตัวนาง(มะเยอ) สวมเสื้อกะบายอแขนยาว ใช้ผ้าที่มีลวดลายสดใส มีผ้าสไบคล้องคอ ห้อยชายลงมา ตัวพระ(มะโย่ง) นุ่งกางเกงสีขาวตัดด้วยผ้าแพร

⁴ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, สมบูรณ์ ธนะสุข และพิชัย แก้วขาว. กะเทาะสนิมกริช : แลวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543. หน้า 138.

แล้วนุ่งผ้าโสร่งทับบนกางเกงเหน็บกริชด้านซ้ายและหัวกริชจะอยู่ด้านซ้ายของอก เพื่อความสง่างาม

การต่อสู้แบบศิลปะ ในความหมายคือ ศิลปะการป้องกันตัวของมลายูสมัยก่อน ในการแสดงต่อสู้แบบศิลปะ คู่ต่อสู้จะสวมเสื้อคอกลม คอกกลม หรือคอตั้ง นุ่งกางเกงขาวสวมผ้าโสร่งลวดลายแวว วาว สีสดใส ที่เรียกว่าผ้าซอแก็ะ ทับบนกางเกง คาคสะเอวด้วยผ้าลือปัก เหน็บกริชได้ทั้งด้านซ้ายและขวาตามความถนัดแต่หัวกริชจะเฉียงระดับสะเอว เพื่อใช้ในการต่อสู้

การแสดงหนังตะลุงของภาคใต้ รูปหนังแบบปักยี่ได้ที่ถือกริชมือซ้ายเป็นอาวุธมีเฉพาะตัวคลกชื่อยอดคทอง

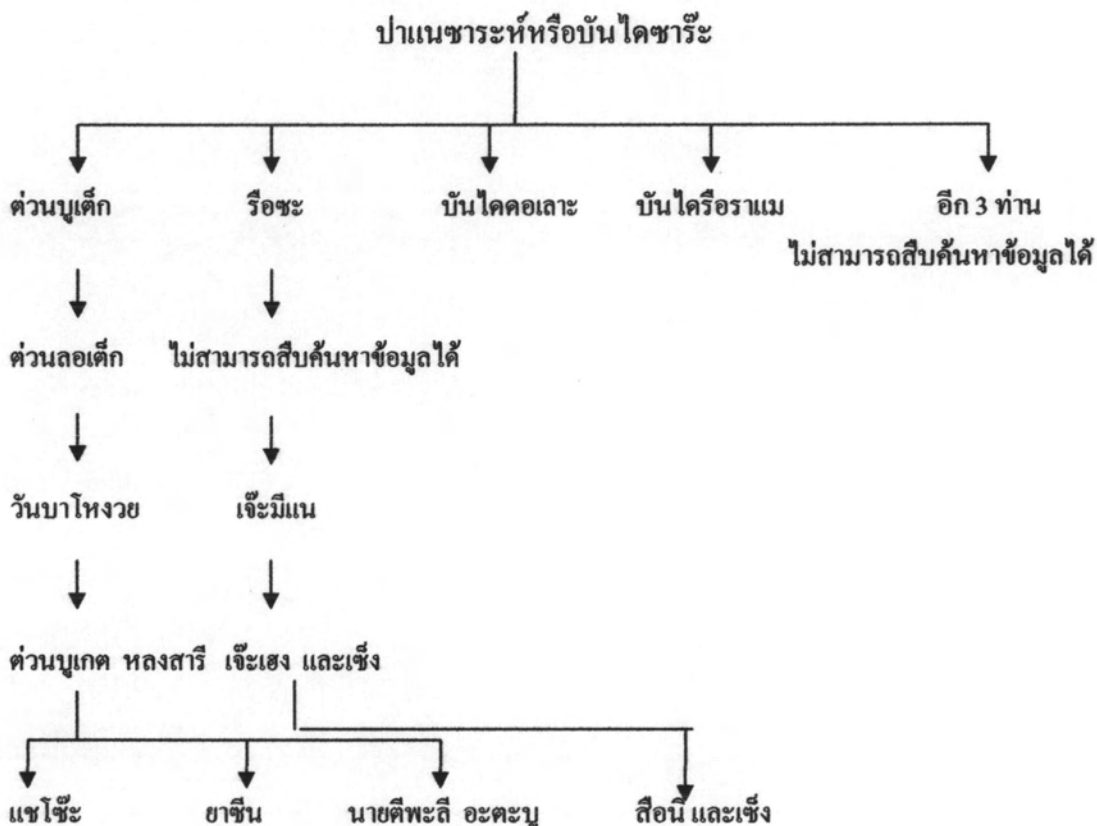
นอกจากนี้แล้วในการแสดงร้องเงี้ยวในสมัยโบราณผู้เดินฝ่ายชายจะเหน็บกริชได้ทั้งด้านซ้ายและขวาตามความถนัดแต่หัวกริชจะเฉียงระดับสะเอว แต่ในปัจจุบันไม่ได้เหน็บกริชแล้ว อาจจะ เป็นเพราะหากกริชได้ยากหรือเป็นการผิดกฎหมายก็ได้

2.3 ผู้สืบทอดการทำกริชและรำกริชปัตตานีตามสายตระกูล

ประมาณปีพ.ศ. 2352 โดยเริ่มจากบัน ไคซาร๊ะ ตระกูลบัน ไคซาร๊ะ เป็นช่างฝีมือเอกชาวชวาที่หลบหนีเข้ามาอยู่ในเมืองรามันห์ ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดยะลา และเป็นต้นคิดรูปแบบใบกริชแบบปาเนซาระห์ขึ้นในเมืองนี้ เป็นช่างที่มีผลงานและมีลูกศิษย์เป็นจำนวนมาก มีเกียรติคุณปรากฏว่าช่างในกลุ่มนี้มีผลงานแพร่หลาย และอยู่ในอุปถัมภ์ของเจ้าเมืองรามันห์ ซึ่งในสมัยนั้นกริชมี 7 แบบ คือ แบบจือริตอ แบบอานะถัง แบบบรูตฆิส แบบแบกอชิ ปุกัลปี แบบบัน ไคซาร๊ะ แบบบาหลิ และแบบแคแบอรัสหรือกาฮีอรัส ทั้ง 7 รูปแบบนี้ บัน ไคซาร๊ะ ได้ถ่ายทอดการทำกริชให้กับศิษย์ 7 คน โดยแต่ละคนจะได้คนละหนึ่งแบบ ซึ่งแบบจือริตอ แบบอานะถัง แบบบรูตฆิส แบบแบกอชิ ปุกัลปี และแบบแคแบอรัสหรือกาฮีอรัส ได้สูญหายไปแล้ว และแบบที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน คือ แบบบัน ไคซาร๊ะ และ แบบบาหลิ บัน ไคซาร๊ะ ได้ถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ รุ่นต่อมาอีก 7 คน คือ ต่วนนูเต็ก รือชะ บัน ไคคอเลาะ บัน ไครีอราแม และอีก 3 ท่านไม่สามารถสืบค้นหาข้อมูลได้ ต่วนนูเต็ก เป็นลูกศิษย์รุ่นที่ 2 ของบัน ไคซาร๊ะและได้ทำการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์รุ่นที่ 3 คือ ต่วนลอเต็ก ได้รับการถ่ายทอดจากต่วนนูเต็ก ลูกศิษย์รุ่นที่ 4 คือ วันบาโหวงย ได้รับการถ่ายทอดจากต่วนลอเต็ก ลูกศิษย์รุ่นที่ 5 นายต่วนนูเกต หลงสาร์ ได้รับการถ่ายทอดจากวันบาโหวงย นายต่วนนูเกต หลงสาร์ เกิดปีพ.ศ. 2467 มีอาชีพหลักทำสวนยางและอาชีพเสริมการทำกริช(ตัวกริช,หัว)และรำกริช (ปีพ.ศ 2540 ได้เสียชีวิตอายุ 73 ปี) และผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการทำกริช และการรำกริชจากนายต่วนนูเกต หลงสาร์ มีอยู่ 4 ท่าน คือ 1.นายแซโซ๊ะ ปัจจุบันได้เสียชีวิต 2. นายยาชิน ปัจจุบันเลิกทำอาชีพนี้ไปแล้ว 3. นายตีพะลิ อะตะนูอาชีพหลักทำสวนยาง อาชีพเสริมทำกริชและรำกริช อายุ 56 ปี อยู่ตำบลตะโล๊ะทะเล อำเภอ

รามันท์ จังหวัดยะลา ในปีพ.ศ. 2523 ครูได้เข้าเรียนการทำกรีซโดยเริ่มจาก การทำใบกรีซใช้เวลาประมาณหนึ่งสัปดาห์ การทำหัวกรีซใช้เวลาประมาณสามสัปดาห์ และการทำฝักกรีซใช้เวลาประมาณสองสัปดาห์⁵

การสืบทอดการทำกรีซตามสายตระกูล

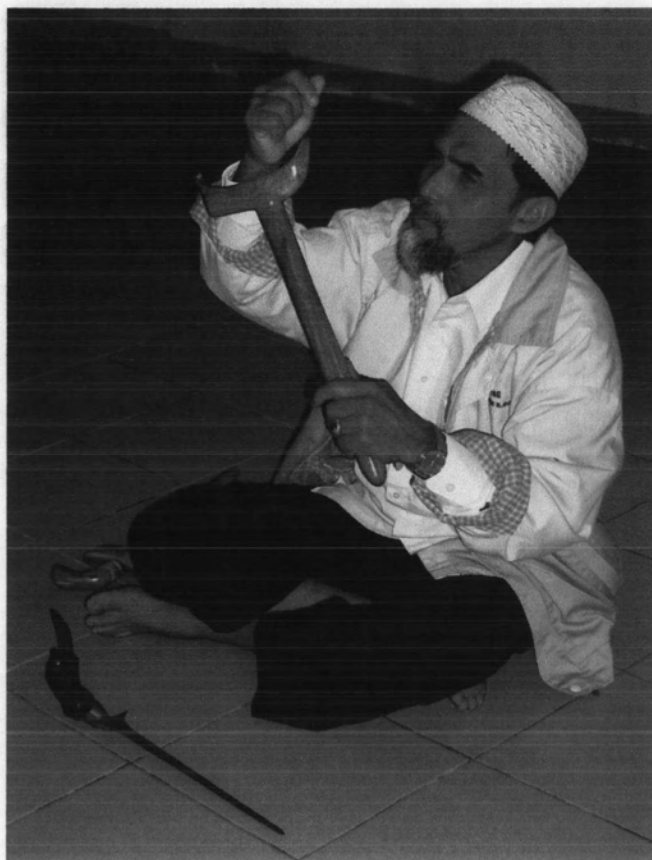
ทั้ง 3 ท่านได้รับการถ่ายทอดจากนายถ้วนบุเกต หลงสารี และได้นำไปใช้เป็นอาชีพเสริม ซึ่งสามารถที่จะสืบทอดต่อกันมาได้ แต่ในระยะหลังๆ 3 ท่านแรกไม่มีการสืบทอดต่อ โดยการสอนลูกศิษย์ มีแต่ครูตีพะลี อะตะบุ ที่ยังคงถ่ายทอดให้ลูกศิษย์และยังได้อนุรักษ์ เผยแพร่การทำกรีซ และการรำกรีซให้คงอยู่ต่อไป โดยท่านได้ทำการสอนให้กับ โรงเรียนรามันท์ศิริวิทย์ และ โรงเรียน ปอเนาะ อำเภอรามันท์ จังหวัดยะลา ในรายวิชาทำกรีซช่วงตีเหล็ก(กรีซ) รหัสวิชา ช.01101 และ

⁵ สัมภาษณ์ตีพะลี อะตะบุ, 15 กุมภาพันธ์, 2551.

ท่านยังได้ทำการสอนที่บ้านให้กับลูกศิษย์ที่สนใจจะศึกษาเพิ่มเติม โดยมีผู้ที่สนใจเข้ารับการฝึกประมาณ 15 ท่าน

จากการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้รู้เรื่องกริชพบว่าการรำกริชปัตตานี ปัจจุบันอยู่ที่ตำบล ตะโละพะลอ อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา มีการถ่ายทอดรำกริชปัตตานี ผู้วิจัยได้สอบถามผู้รู้ ผู้ที่อยู่ในแวดวงการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและอยู่ในพื้นที่ได้แก่ คุณสุณีย์ แวเค็ง คุณสุวิทย์ แวเค็ง อาจารย์สมบุญ ฐนะสุข และอาจารย์สมโภชน์ เกตุแก้ว ทำให้ทราบว่ามีการรำกริชปัตตานี ที่ทำการถ่ายทอดฝึกหัดทำรำกริชปัตตานีให้กับเยาวชนและผู้สนใจรำกริชปัตตานี จนได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้อนุรักษ์การรำกริชปัตตานี คือนายตีพะลี อะตะนู โดยผู้วิจัยศึกษาประวัติ และผลงานของท่านมาดังต่อไปนี้

ประวัติครูตีพะลี อะตะนู

ภาพที่ 12 : ครูตีพะลี อะตะนู
ที่มา : ผู้วิจัย 11 มิถุนายน 2549

ครูตีพะลี อะตะบุ⁶ เกิดเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2494 ปัจจุบันอายุ 57 ปี บิดาชื่อนายเจี๊ยม อะตะบุ มารดานางแอสาะ อะตะบุ บิดามารดามีอาชีพทำสวน ท่านเกิดที่บ้านตะโล๊ะหะลือ อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา มีพี่น้อง 3 คน ครูเป็นบุตรคนโต ท่านได้สมรสกับนางอรสุมา อะตะบุ แต่เดิมไม่ได้มีอาชีพช่างกริชมาก่อน เดิมเป็นช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมตู้เย็น ช่างยนต์ และช่างไม้ ปัจจุบันอาชีพหลักทำสวนยาง อาชีพเสริมรับจ้างทำกริช มีบุตร 4 คน ได้แก่ เด็กหญิงยุสนา อะตะบุ เด็กชายซุลฟาการ์ อะตะบุ เด็กหญิงอัสมะ อะตะบุ และเด็กชายอาลี อะตะบุ ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ 54/1 หมู่ที่ 2 ตำบลตะโล๊ะหะลือ อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา เมื่อปีพ.ศ. 2523 ครูอายุ 29 ปี เป็นจุดเริ่มต้นเกี่ยวกับกริชของครู ครูได้ทำงานอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา และถูกขอร้องให้ทำกริชเป็นของอภิรักษ์นันทนาการแก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของอำเภอที่ถึงวาระโยกย้าย และได้เข้าศึกษาเรื่อยมาจนเกิดความชำนาญและได้พัฒนาฝีมือ เรื่องการทำกริช โดยเริ่มจากการทำใบกริช ทำหัวกริช และฝักกริช เดือนหนึ่งๆครูทำกริชได้ 3-4 เล่ม ราคากริชจะเริ่มต้นที่ 500-800 บาท จนถึง 2,000 บาทต่อเล่ม เฉพาะหัวกริชเพียงหัวเดียวราคาอย่างต่ำ 1,000 บาท ปีพ.ศ. 2525 อายุ 31 ปี ได้เข้ารับการถ่ายทอดการรำกริชจากต่วนบูเก๊ต หลงสารี ในช่วงปีพ.ศ. 2522-2530 มีพ่อค้าของเก่าจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียมาหาซื้อกริชจากภาคใต้ โดยอ้างว่านำไปเก็บในพิพิธภัณฑ์แห่งชาติของตนและบางมหาวิทยาลัย ทำให้ราคากริชโบราณพุ่งสูงขึ้นมาก บางเล่มราคาสูงถึง 30,000 บาท และในช่วงนี้ทำให้ครูมีโอกาสติดตามพ่อค้าไปซื้อกริชในที่ต่างๆ ทำให้เห็นกริชหลากหลายรูปแบบ และเกิดความรู้สึกว่ากริชแต่ละแบบ มีความเป็นมาที่น่าสนใจจึงได้เริ่มศึกษาเรียนรู้การทำกริชจากต่วนบูเก๊ต หลงสารีอย่างจริงจัง ประกอบกับมีคนมาสั่งทำกริชอยู่เรื่อยๆ ทำให้ครูเกิดความเชี่ยวชาญมากขึ้น จึงคิดว่าน่าจะมีการส่งเสริมการทำกริชให้เป็นอาชีพเสริมของชุมชน จึงได้ชักชวนช่างทำกริชในชุมชนจำนวน 20 คน ก่อตั้งกลุ่มทำกริชบ้านบาลูกาลูวะขึ้นในปีพ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อไม่ให้การทำกริชแบบโบราณต้องสูญหายไปตามกาลเวลา โดยสมาชิกจะแบ่งงานตามความสามารถ เช่น การตีเหล็ก ทำตัวกริช แกะปลอกกริช สลักหัวกริชหรือด้ามกริช และประดับเงินหรือทองแดงบนตัวกริช จากนั้นจึงนำชิ้นส่วนต่างๆมาประกอบเข้ากันเป็นกริช

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มจะต้องผ่านการทดสอบจากกลุ่มก่อน โดยยึดหลักจรรยาบรรณว่า สมาชิกทุกคนจะต้องไม่ผลิต ไม่ขาย ไม่เสพยาเสพติดทุกชนิด ถ้าผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติได้ก็จะไม่รับเข้ากลุ่ม นอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีการสอนรำกริชและการต่อสู้ด้วยกริชถึงปัจจุบัน

⁶ สัมภาษณ์ตีพะลี อะตะบุ, 10 กรกฎาคม, 2549.

การศึกษา

- พ.ศ. 2516 - ได้ศึกษาหลักสูตรพระคริสตธรรมคัมภีร์ และเข้ารับการศึกษา
วิชาบัญชี-พิมพ์ดีด เป็นเวลา 300 ชั่วโมง จากโรงเรียนฝึกฝนอาชีพ
เคลื่อนที่ 3 จบการศึกษาอายุ 22 ปี
- พ.ศ. 2517 - ได้รับวุฒิปริญญาตรีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ศาสนาอิสลาม จากโรงเรียน
พัฒนาวิทยา จังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2525 - ได้ฝึกอบรมหลักสูตรเกษตรหมู่บ้าน จากกรมส่งเสริมการเกษตร
- พ.ศ. 2528 - ได้รับการฝึกอบรมในวิชาการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้น
พื้นฐาน ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา อายุ 34 ปี
- พ.ศ. 2530-2531 - ได้ฝึกวิชาช่างเครื่องยนต์ ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2532 - ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร โครงการเผยแพร่ภาษาไทยในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของกรมการปกครองร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหาร
จังหวัดชายแดนภาคใต้
- พ.ศ. 2534 - จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2536 - ได้รับประกาศนียบัตรจากการฝึกวิชาช่างไฟฟ้า จากศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2539 - ได้รับวุฒิปริญญาตรีหลักสูตรฟื้นฟูการนวดแผนไทย จากสำนักส่งเสริม
และการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พ.ศ. 2545 - ได้รับวุฒิปริญญาตรีหลักสูตรบัญชีธุรกิจ จากกรมเร่งรัดพัฒนาชนบท
กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- พ.ศ. 2547 - ได้รับวุฒิปริญญาตรีหลักสูตรการฝึกอบรมเครือข่ายวัฒนธรรมเพื่อสิทธิ
เสรีภาพ จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- พ.ศ. 2549 - ได้รับวุฒิปริญญาตรีหลักสูตรการพัฒนาเครือข่ายและอาสาสมัคร
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จากสำนักงานยุติธรรมจังหวัดยะลา
- ได้รับวุฒิปริญญาตรี โครงการอบรมการจัดทำบัญชีวิเคราะห์ต้นทุนและแผน
ธุรกิจ จากคณะอนุกรรมการส่งเสริมการผลิต ภายใต้งานโครงการหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์ร่วมกับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2532 -เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนบ้านตะโละหะลอก คณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2538 -เข้าร่วมทำชุดประสบการณ์ชีวิตสัมพันธ์ของกศน.
- พ.ศ. 2540 -เข้าร่วมจัดนิทรรศการ ให้ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชายแดนภาคใต้
- เข้าร่วมทำหลักสูตรท้องถิ่นของกรมสามัญ วิชาทำกริชช่างตีเหล็ก(กริช) รหัสวิชา ข.๐๑๑๐๑
- พ.ศ. 2542 -จัดนิทรรศการทำกริช ให้กับหน่วยพิทักษ์ทักษิณพัฒนาที่7 ตำบล ตะโละหะลอก อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2544 -เข้าร่วมจัดนิทรรศการงานตาติกา ของศูนย์ตาติกาภาคใต้(PERKASA) อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
- พ.ศ. 2546 -เป็นวิทยากรเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคณะนักศึกษาปริญญาโท เอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- พ.ศ. 2548 -เป็นกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตะโละหะลอก จาก องค์การบริหารส่วนตำบลตะโละหะลอก
- เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมะฮัคคะวะห์ อิสลามียะห์ จากโรงเรียนมะฮัคคะวะห์ อิสลามียะห์
- พ.ศ. 2549 เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดการรำกริชให้กับนิสิตชั้นปีที่1ระดับปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2550 -เป็นวิทยากรเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม จากโรงเรียนตะโละหะลอก อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา
- เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา
- เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้สนใจเรื่อง กริชและรำกริช เปิดศูนย์เรียนรู้เรื่องกริชและพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

และผลงานจากการทำคุณงามความดีของครูตีพะลี อะตะบุ จึงทำให้ได้รับรางวัลเกียรติยศ สำหรับการช่วยเหลือสังคมหลายรางวัล ดังนี้

- พ.ศ. 2531 -ได้รับประกาศเกียรติคุณเป็นผู้ประสบผลสำเร็จด้านอาชีพจาก
ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาได้รับประกาศเกียรติคุณ เป็นอาสาสมัครดีเด่นใน
การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือจากผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2538 -ได้รับโล่เกียรติคุณเป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขา
ภูมิปัญญาชาวบ้าน เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย จากจังหวัดยะลา
- พ.ศ. 2540 -ได้รับโล่และเกียรติบัตร จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นศิลปินดีเด่นสาขาศิลปกรรมพื้นบ้าน
(กริช)
- พ.ศ. 2544 -ได้รับเกียรติบัตรจากคณะกรรมการจัดงานผลิตภัณฑ์ตำบลไทยความ
ภูมิใจของแผ่นดิน จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรใน
พระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. 2545 -ได้รับรางวัล โล่ประกาศเกียรติคุณ ผลิตภัณฑ์กริช รางวัลชนะเลิศ
การประกวดผลิตภัณฑ์ดีเด่น จังหวัดยะลา จากนายกรัฐมนตรีน
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
- พ.ศ. 2546 -ได้รับใบประกาศเข้าร่วมรายการที่ประเทศไทย ช่วงวิถีไทย ภูมิปัญญา
ไทย จากประธานกรรมการบริษัททีเคออปมีเดียส์จำกัด(มหาชน)
-ได้รับเกียรติบัตรจากครูสภา อำเภอรามันท์ เป็นผู้สมควรได้รับ
การยกย่องในฐานะ “คนดีศรีรามันท์” ประเภทครูสอนสามัญ
-ได้รับโล่เกียรติคุณ จาก สกว.เป็นโครงการวิจัยดีเด่น
-ได้รับใบสำคัญจดทะเบียนสหกรณ์(สหกรณ์กริชรามันท์จำกัด)
-ได้รับเกียรติบัตร เข้าร่วมแสดงงานมหกรรมทางวิชาการ “ปริทรรศน์”
การศึกษาขั้นพื้นฐานยะลา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา
-ได้รับประกาศนียบัตร จากการนำเสนอผลการวิจัยงานกริชให้กับ
นานาชาติ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- พ.ศ. 2547 -ได้รับคัดสรรกริชเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาว
-ได้รับเกียรติบัตรเข้าร่วมกิจกรรมโครงการประชาชนมีส่วนร่วม จากกอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
-ได้รับเกียรติบัตร เรื่องแนวทางการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างความ
สันติสุขบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากสำนักงานคณะกรรมการ

วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

- พ.ศ. 2548
- ได้รับเกียรติบัตรเป็นนักวิจัยโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 - ได้รับโล่เกียรติคุณ จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรามันห์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ได้อุทิศเวลาสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรามันห์เป็นอย่างดีเสมอมา
 - ได้รับรางวัลรายงานที่วิจัยสนามดีเด่นใน โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
 - ได้รับประกาศนียบัตร การเลี้ยงสัตว์ หลักสูตรการเลี้ยงโคนม จากกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - ได้รับใบประกาศเกียรติคุณเนื่องจากได้อุทิศเวลาสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรามันห์ จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรามันห์
- พ.ศ. 2549
- ได้รับใบรับรองกลุ่มสหกรณ์กริษรามันห์จำกัด ให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 - ได้รับเกียรติบัตร จากกรมส่งเสริมสหกรณ์และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นนักวิจัยโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
 - ได้รับเกียรติบัตร ร่วมประชุมปฏิบัติการการเขียนเรื่องด้วยภาษาท้องถิ่นระดับต้น จากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
 - ได้รับเกียรติบัตร จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสืบสานงานช่างฝีมือพื้นบ้าน ตาม โครงการภูมิบ้าน ภูมิเมือง ภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้าน
 - ได้รับเกียรติบัตร จากสถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ ร่วมกับสถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่องกลยุทธ์การตลาด สำนักงานพิพิธภัณฑ
 - ได้รับประกาศนียบัตร เป็นผู้ร่วมก่อตั้งสถาบันการจัดการภูมิปัญญา

OTOPและเป็นเครือข่ายสถาบันการจัดการภูมิปัญญาOTOP จากอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

-ได้รับเกียรติบัตรเข้าร่วมสาริตและจำหน่ายสินค้าพื้นบ้าน (OTOP) งานมหกรรมศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 14 จากสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

-ได้รับใบประกาศเกียรติคุณสหกรณ์กริชรามันท์จำกัด ตามโครงการส่งเสริมการออมทรัพย์วันละบาทของสหกรณ์กลุ่มเกษตรกรเพื่อร่วมฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากสหกรณ์จังหวัดยะลา

- พ.ศ. 2550 -ได้รับเกียรติบัตร จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องโครงการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ กลุ่มผู้ผลิตใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ได้รับเกียรติบัตรเป็นผู้ร่วมดำเนินการ โครงการวิจัยท้องถิ่น จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ได้รับเชิญเข้าร่วมงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 15 จากสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตีพะลี อะตะบู ผู้เชี่ยวชาญเรื่องกริช ได้อธิบายถึงความเชื่อของกริชในเรื่องปาฏิหาริย์ไว้ว่า “เหตุที่เรียกส่วนของใบกริชว่า “ดากริช” เพราะใบกริชแต่ละเล่มเชื่อกันว่ามีดาถึง ๓ ดา ๒ ดาแรกอยู่ที่ข้างของใบกริช ส่วนดาที่ ๓ เป็นดาภายใน คือ ดาทิพย์ที่มองเห็นเหตุการณ์ต่างๆที่คนธรรมดา มองไม่เห็น แนวความเชื่อที่ว่ากริชมี ๓ ดานี้ สอดคล้องกับพระตรีโลจนะ คือพระอิศวร ผู้มีดาที่สามอยู่ตรงหน้าผาก ซึ่งมีอนุภาพอาจบันดาลได้ทุกอย่าง รวมทั้งหมายถึง โชค ลาก กริชบางเล่มชี้ไปที่คนใดคนหนึ่งก็อาจสามารถฆ่าคนนั้นได้ บางเล่มก็สามารถลอยไปในอากาศไปฆ่าแล้วกลับมาอยู่ในสภาพเดิมได้ บางเล่มสามารถดับไฟที่กำลังลุกไหม้ได้ บางเล่มก็สามารถสื่อให้เจ้าของรู้ว่าควรจะไปทิศทางไหน หรือ ไม่เจ้าของกริชบางคนเชื่อว่า กริชของเขาเมื่อชักออกจะมีผู้ถูกฆ่า หรืออย่างน้อยจะต้องมีเลือดสังเวคมกริช”

สำหรับชาวมุสลิมในภาคใต้ เชื่อว่าต้องแสดงคารวะต่อเทพประจำกริช และกล่าวคำวิงวอนขอพร จากอัลลอฮ์ก่อนจะนำกริชมาพกพาแต่ละครั้ง

ส่วนชาวไทยพุทธที่เคร่งครัดจะตั้งนะ โม ๓ จบเสียก่อนแล้วจบลงด้วย “ พุทฺธัง แคล้วคลาด ธิมฺมิง แคล้วคลาด สังฆัง แคล้วคลาด ” ก่อนจะเหน็บกริชออกจากบ้าน เมื่อชักกริชจะยกกริชขึ้นจบหน้าผากเพื่อคารวะวิญญาณของกริช ซึ่งครู กล่าวว่ “การยกกริชจบส่วน โคของร่างกายมีคตินิยม

ต่างกัน บางคนจบที่จมูกก็มี จบที่ใบหูก็มี เหตุผลที่จบใบหูเพราะเชื่อว่ากริชมีหูเป็นทิพย์ การใช้กริชจบที่หน้าผากก็หมายถึง การเคารพต่อพระศรีโลจนะ คือ พระอิศวรผู้มีตาที่สามอยู่ตรงหน้าผากนั่นเอง

สรุปบทบาทของกริชในชุมชนภาคใต้ตอนล่างที่มีส่วนสำคัญต่อสังคมในด้านต่างๆดังนี้

1. เป็นศาสตราวุธสำหรับต่อสู้กันซึ่งหน้าในระยะประชิดตัว
2. ใช้ในการพกพาแสดงถึงความเป็นชายชาติตรี
3. เป็นวัตถุสำหรับเคารพบูชาเพื่อโชค ลาก และความเป็นสิริมงคล
4. เป็นสัญลักษณ์ของสายสัมพันธ์แห่งตระกูล
5. เป็นเครื่องหมายบ่งบอกฐานะทางสังคม ยศและตำแหน่ง
6. เป็นผลสัมฤทธิ์แห่งงานศิลปะ

ครุฑิพะไล อะตะบุ เป็นศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ปัจจุบันเป็นเวลาร่วม 27 ปีที่ท่านสืบสาน ถ่ายทอด กล่าวได้ว่าท่านก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอีกบุคคลหนึ่งสำหรับวงการศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ เรื่องการทำกริชรามันห์และการรำกริช โดยสามารถเห็นได้จากผลงานการถ่ายทอดและการเผยแพร่วิชาการทางศิลปสู่สาธารณชน

2.4 วิธีความเชื่อที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี

การดำรงอยู่ของมนุษย์ไม่ว่าอยู่ส่วนใดของโลก นับตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน มนุษย์อยู่ในสภาพแวดล้อมและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ มนุษย์ต้องต่อสู้กับสภาพดินฟ้าอากาศ ต้องดิ้นรนเพื่อการยังชีพ ต้องระแวดระวังภัยรอบด้าน ต้องต่อสู้กับความหิวโดยต้องต่อสู้กันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ และภัยทุกอย่างรอบตัว ทั้งนี้เพราะเพื่อความอยู่รอดเพราะมนุษย์อยู่ท่ามกลางสิ่งที่ไม่รู้ทั้งหลายรอบด้าน มนุษย์จึงเกิดความกลัว กลัวความลำบากยากเข็ญ กลัวเภทภัย กลัวความตาย เมื่อมนุษย์มีความกลัวเป็นพื้นฐาน จึงพยายามแสวงหาวิธีการขจัดซึ่งความกลัวเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของความเชื่อ ซึ่งเป็นลักษณะอาการของสิ่งที่สืบเนื่องมาจากความกลัวและการขจัดความกลัวนั้นการสร้างหรือจินตนาการความเชื่อของมนุษย์จึงเกิดขึ้นจากความไม่รู้เป็นสำคัญ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมท อธิบายไว้ว่ามนุษย์เราอธิบายปรากฏการณ์ของธรรมชาติด้วยเหตุผลทางไสยศาสตร์ เป็นต้นว่า ฝนตกเพราะนาคให้น้ำ หรือมีเทวดาเป็นผู้บันดาล ฟ้าร้องก็ว่าเป็นเสียงพระอินทร์กำลังยกกองทัพ มีพวงมารุตเป็นไพร่พลไปรบยักษ์ ฟ้าแลบก็ว่าแสงจากนางเมขลาส่องแก้ว ฟ้าผ่าก็ว่ารามสูรขว้างขวาน โลกของเรานั้นมีปลาอานนท์หนุนอยู่เวลาแผ่นดินไหวก็ปลาอานนท์พลิกตัว

สังคมโลกปัจจุบัน เป็นโลกของเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ระบบการคิดและความเชื่อต่าง ๆ ได้พัฒนาไปสู่ความมีเหตุผล มีการแสวงหาความรู้ด้วยเหตุและผล แต่สำหรับโลกของอดีตที่ผ่านมาเป็นโลกที่ยังไม่อาจหาคำตอบได้เช่น ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในสังคมของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบันก็ยังคงมีวิถีปฏิบัติ ความรู้สึกลึกคิดตลอดจนความเชื่อที่สืบทอดต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันในหลายรูปลักษณะ ทั้งด้านประเพณี และกิจกรรมทางสังคม พฤติกรรมการแสดงออกของความเชื่อที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน (ปราณี วงษ์เทศ 2532 :2-5) ได้แบ่งความเชื่อของมนุษย์ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

2.4.1. ความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ได้แก่ ความเชื่อในภูตผีวิญญานต่าง ๆ ความเชื่อดังกล่าวเป็นวิธีการของความพยายามที่มนุษย์ใช้อธิบายโลกรอบ ๆ ตัวเอง เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในโลกที่ไม่รู้ ด้วยเหตุผลทางไสยศาสตร์เพราะยังขาดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ความเชื่อจึงเป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นพฤติกรรมเพื่อเอาใจภูตผีวิญญาน ระบบความเชื่อลักษณะเช่นนี้ เป็นความเชื่อที่อยู่ในรูปแบบของศาสนา (Religion) และความเชื่อที่เป็นไสยศาสตร์ (Magic)

2.4.2. ความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ (Naturism) เป็นความเชื่อที่มีพื้นฐานทางความคิดหรือมีสมมติฐานที่ว่าจักรวาลของเรามีระบบการทำงาน มีการเคลื่อนไหวไปตามระบบของธรรมชาติมากกว่าเกิดจากพลังหรือการควบคุมของอำนาจธรรมชาติอื่นใด โดยอธิบายได้จากผล

การศึกษาทำความเข้าใจด้วยวิธีการที่เรียกว่าวิทยาศาสตร์ (Scientific) ซึ่งเป็นวิธีการที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่กี่ร้อยปีนี่เอง

ความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาตินี้ได้แฝงอยู่ในการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ โดยได้ผสมผสานความเชื่อความรู้ลึกลับจากพลังอำนาจเหล่านั้นก่อให้เกิดความเชื่อและยึดมั่นในขนบประเพณีของตนอย่างเคร่งครัด ดังเห็นได้จากขนบธรรมเนียมในการยึดถือปฏิบัติทั้งก่อนการแสดง ขณะแสดง และหลังการแสดงของการแสดงโนรา การแสดงลิเกป่า เป็นต้น

นอกจากนี้ความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ นาฏศิลป์ยังนำมาเป็นหัวข้อในการคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ขึ้นมาในรูปแบบชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ เช่น ชุดระบำรายกาปากอและ เป็นระบำที่คิดประดิษฐ์จากนักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์ของสถาบันราชภัฏสงขลา เนื้อหาแสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อ และขั้นตอนการบวงสรวงแม่ย่านางประจำหัวเรือของเรือกอและ ซึ่งเป็นเรือที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมที่ทำอาชีพประมงพื้นบ้านในภาคใต้ โดยการนำของเช่น ไหว้มาทำพิธีตอนเช้าตรู่ และนำผ้าสีสดใส่ไปผูกไว้ที่หัวเรือกอและ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อในสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาตินั้น ได้ฝังรากลึก และอยู่คู่กับประชาชนชาวภาคใต้มาช้านานจวบจนปัจจุบัน

2.5 ศาสนาในปัตตานี

ปัตตานีมีความเป็นมาอันยาวนาน โดยเฉพาะด้านศาสนาที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีผู้นับถือศาสนาที่หลากหลายเป็นอย่างมาก ตลอดจนเป็นแหล่งศูนย์กลางในการเผยแผ่ทางศาสนาไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศมาตั้งแต่อดีตกาล ศาสนาต่าง ๆ ที่เข้ามาเผยแผ่ในภาคใต้ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพล ความเชื่อ ความศรัทธา จากกลุ่มชนที่เดินทางมาค้าขายและมาเผยแผ่ศาสนาโดยตรง ทำให้ผู้คนในภาคใต้ได้รับและซึมซับคำสั่งสอนของศาสนาต่าง ๆ เข้ามานับถือ จนทำให้ศาสนาเหล่านั้นยังมีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตของคนภาคใต้อยู่ ได้แก่ ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และ ศาสนาอิสลาม

2.5.1 ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติของไทยที่มีความเป็นมาอันยาวนานจากหลักฐานที่ปรากฏทำให้ทราบว่าศาสนาพุทธเข้ามาเผยแผ่ในดินแดนทางภาคใต้ ตั้งแต่ในช่วงศตวรรษที่ 3-4 ซึ่งปรากฏในหนังสือมหาวงศ์ ว่าพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดียได้ให้สมณทูตทางศาสนาชื่อพระโสณะเถระและพระอุตุเถระเป็นสังฆนายกเดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 7-8 ได้ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าประชาชนในแถบดินแดนภาคใต้นับถือศาสนาพุทธ จากพระพุทธรูปที่มีอิทธิพลศิลปกรรมจากอินเดีย ซึ่งขุดพบในแถบจังหวัด

นครศรีธรรมราช และแถบอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จนมาถึงพุทธศตวรรษที่ 13 – 18 เป็นช่วงที่อาณาจักรศรีวิชัยมีอิทธิพลแผ่ปกคลุมแหลมมาลายูทั้งหมดรวมทั้งบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะทางศาสนาได้พบหลักฐานทางโบราณคดี ได้ขุดพบพระพุทธรูปโพธิสัตว์ อโมยะบาทสาริด พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร จนอาณาจักรศรีวิชัยได้จบบทบาทลง ต่อมาอาณาจักรตามพรลิงค์ (นครศรีธรรมราช) ได้แผ่อำนาจปกครองบริเวณคาบสมุทรมลายูได้แทนอาณาจักรศรีวิชัย ศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจการเมือง การปกครองและศาสนา ก็ตกมาอยู่ที่นครศรีธรรมราช โดยเฉพาะศาสนาที่ได้รับแบบแผนพระพุทธศาสนาจากลังกามาเผยแผ่ จนกลายเป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในคติลังกาวงศ์มาจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ 13 : พระประธานอุโบสถวัดศรีมงคลบุรี
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542: 7386

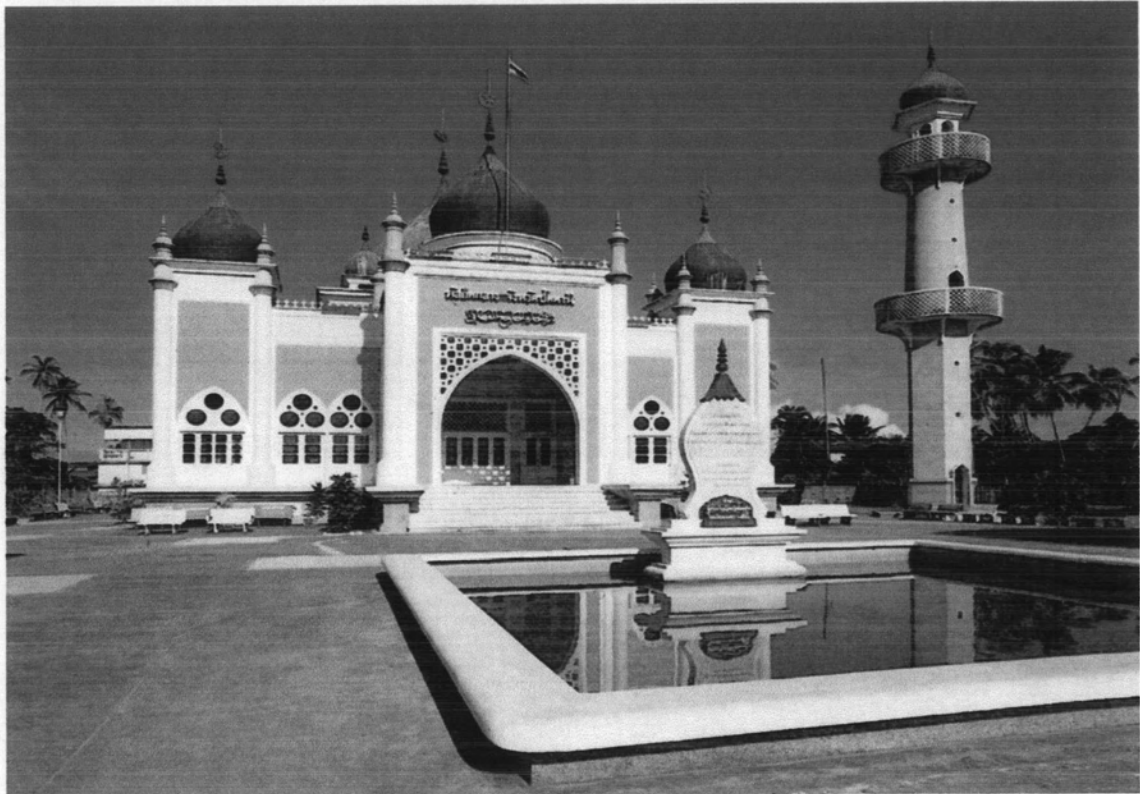

พระพุทธรูปปั้นหินอ่อนช่างพื้นเมืองทรงเครื่องอย่างโนรา
ที่วัดถ้ำพระพุทธ อำเภอรัตนวา จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 14 : พระพุทธรูปปั้นทรงเครื่อง โนรา
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้, 2542:7386

จากความเลื่อมใสศรัทธาของชาวภาคใต้ต่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครศรีธรรมราชนับเป็นชนวนเหตุให้นาฏยศิลป์ได้นำเอาแนวคิดความศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนาของชาวนครศรีธรรมราช มาประดิษฐ์เป็นชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ ชื่อชุด นารีศรีนคร ซึ่งเป็นชุดระบำที่บอกเล่าเรื่องราวความศรัทธาของประชาชน โดยสื่อออกมาในรูปแบบปรัชญาทางศาสนา ในการนำอุปกรณ์คือเชิงเทียนรูปดอกบัวมาเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา หรือชุดระบำอวโลกิเตศวร เป็นการนำท่าทางของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรในปางต่าง ๆ ที่ขุดพบได้ในแหล่งโบราณคดีในภาคใต้มาเลียนแบบท่าทางประดิษฐ์เป็นชุดระบำพื้นเมืองภาคใต้ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาในอดีตได้เช่นกัน

2.5.2 ศาสนาอิสลาม ถือกำเนิดเมื่อ พ.ศ. 1153 ณ ประเทศซาอุดีอาระเบียแล้วแผ่ขยายไปยังประเทศต่าง ๆ โดยชาวอาหรับซึ่งไปค้าขายในแต่ละประเทศเป็นผู้นำไปเผยแพร่ในพุทธศตวรรษที่ 18 พ่อค้าชาวอาหรับจากแหลมอาระเบียและชาวอาหรับ ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามได้เข้ามาค้าขายและตั้งภูมิลำเนาในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศาสนาอิสลามก็เริ่มตั้งมั่นและเจริญรุ่งเรืองขึ้นในดินแดนแถบนี้ตั้งแต่เกาะสุมาตรา เกาะชวา แหลมมลายู และเข้าสู่ประเทศไทยในต้นศตวรรษที่ 19 ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยมีอาณาเขตตลอดแหลมมลายู⁷

ภาพที่ 15 : มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542 : 5975

⁷สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2523 : หน้า 17

ภาพอาคารของมัสยิดตะโละมานา

ภาพที่ 16 : มัสยิดตะโละมานา
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2542 : 2576

อิสลามิกชน ส่วนใหญ่ถือเคร่งและปฏิบัติตามหลักศาสนาไม่สร้างรูปเคารพ ไม่กราบไหว้รูปเทวดาใด ๆ บางกลุ่มมีความเชื่อว่าการแสดงออกทางด้านนาฏศิลป์เพื่อให้เกิดความบันเทิงใจแก่สาธารณชนเป็นบาป แต่ในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมโดยทั่วไปทั้งในอดีตและปัจจุบัน ก็พบว่ามีสิ่งบันเทิงทั้งด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีปรากฏอยู่ทั่วไป เช่น ร้องเงิ้งมะโย่ง คาระ การเล่นกรือไต่ะ บานอ คนตรีซีตะ มะดีอรี เป็นต้น ทั้งในส่วนของพิธีกรรมความเชื่อที่ปรากฏก็มี การนับถือครูบาอาจารย์ เช่น การบูชาครูด้วยขันหมาก ดอกไม้ ก่อนการเล่นดนตรี

2.6 การแสดงของชาวไทยมุสลิม

2.2.6.1 รongเง็ง หรือ รongเง็ง เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม ทางภาคใต้ที่มีความเป็นมาอันยาวนาน มีผู้สันนิษฐานว่าการแสดงประเภทนี้ได้รับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก คือ ชาวโปรตุเกส หรือชาวฮอลันดาที่เข้ามาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าในชวาและมลายูแล้ว ได้นำมาเผยแพร่ ซึ่งประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับมลายูจึงได้รับอิทธิพลการแสดงประเภทนี้เข้ามาในกลุ่มชนชาวไทยมุสลิม

การแสดงรongเง็งมีจุดเด่นอยู่ที่การใช้ลีลาเคลื่อนไหวของมือ เท้า และการแต่งกายของผู้แสดงชายหญิง แต่เนื่องจากวัฒนธรรมของมุสลิมไม่นิยมให้ผู้หญิงเข้าสังคมกับผู้ชายโดยประเจิดประเจ้อ ฉะนั้นนอกจากผู้หญิงบรืวารเข้าเมืองแล้วผู้หญิงคนอื่น ๆ จึงไม่มีโอกาสฝึก รongเง็งทำให้ระยะแรก ๆ รongเง็งจึงนิยมกันเพียงวงแคบ ๆ ในบ้านขุนนางหรือเจ้าเมืองใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ปัจจุบันรongเง็งได้รับการเผยแพร่ไปทั่วทำให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษาสามารถฝึกหัดเล่นรongเง็งได้มากขึ้น

ภาพที่ 17 : การแสดงรongเง็ง
ที่มา: สมโภชน์ เกตุแก้ว

คนเครื่องแก้ว

ภาพที่ 18 : เครื่องดนตรีประกอบการแสดง
 ที่มา : สมโภชน์ เกตุแก้ว

องค์ประกอบของการแสดง

1. ผู้แสดง แบ่งออกเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ฝ่ายละ 5 คนโดยเข้าแถว แยกกันยืนห่างกันพอสมควร การเดินต้องใช้ลีลาการใช้มือ เท้า และส่วนลำตัว เคลื่อนไหวให้สัมพันธ์กับจังหวะดนตรี
2. เครื่องดนตรี ที่ใช้บรรเลงประกอบด้วย รำมะนา ไวโอลิน แมนโดลิน ซอ ปัจจุบันเพิ่มกีตาร์เข้าด้วยเพื่อให้จังหวะชัดเจนและไพเราะขึ้นกว่าเดิม
3. เครื่องแต่งกาย แต่งกายแบบพื้นเมือง ผู้ชายสวมหมวกสีดำไม่มีปีก บางครั้งก็โพกผ้าที่ศีรษะแบบเจ้าบ่าว สวมเสื้อคอกลมแขนยาวผ่าครึ่งอก นุ่งกางเกงขายาวสีเดียวกับเสื้อ ใช้ผ้าชอเกะยาวเหนือเข่าสวมทับกางเกง ส่วนผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอกเรียกว่า “เสื้อบันดง” ลักษณะเสื้อแบบเข้ารูปปิดสะโพกผ่าอกตลอด ติดกระดุมทอง สีเสื้อสดใส นุ่งผ้าขาวกรอมเท้าเนื้อผ้าลักษณะเดียวกับเสื้อ มีผ้าคลุมไหล่บาง ๆ สีสดกับสีเสื้อ
4. สถานที่แสดงใช้ลานกว้าง ๆ หรือปลูกสร้างโรงขึ้นมา มีความกว้างพอสมควรการแสดงร้องเง็นเป็นการแสดงที่เน้นการเคลื่อนไหวของมือและเท้าให้เข้ากับจังหวะดนตรี เป็นการแสดงคู่ระหว่างชายหญิง จึงทำให้ลักษณะของการแสดงออกไปในทางการเกี่ยวพาราสิกกัน ซึ่งจะมีเพลงประกอบการแสดงที่หลากหลายอารมณ์ ตั้งแต่ช้า ๆ ไปจนถึงเร็ว สนุกสนานเร้าใจ เปรียบเสมือนความหลากหลายอารมณ์วัยหนุ่มสาว การเคลื่อนไหว มือและเท้า

ของผู้แสดงนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กันจะมีการรุกรับของท่าราระหว่างชายหญิง ในขณะที่แสดงจะ
ไม่มีการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างชายหญิงซึ่งเป็นขนธรรมเนียมของชาวไทยมุสลิมที่ยึดถือปฏิบัติ
กันมา

จากจุดเด่นของการแสดงชุดนี้ที่เน้นการเคลื่อนไหวมือและเท้าให้เข้ากับ
ทำนองเพลงที่หลากหลายอารมณ์ ทำให้นาฏศิลป์ได้นำลักษณะการเคลื่อนไหวมือและเท้าของ
การแสดงรองเง็งมาผสมผสานในการประดิษฐ์ชุดการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ ชุดใหม่ ๆ ขึ้นมา
ดูได้จากชุดระบำดารีกีปีสออกยกอเก็ง ระบำดารีบุกง เป็นระบำที่นำลักษณะของการเคลื่อนไหวมือ
และเท้ามาผสมผสานให้เข้ากับลักษณะของการแสดงได้อย่างกลมกลืน

นอกจากการใช้ลักษณะของการเคลื่อนไหวมือและเท้าของการแสดง
รองเง็งเข้ามาประดิษฐ์เป็นท่าร่าของชุดระบำแล้ว นาฏศิลป์ยังได้นำเอาเอกลักษณ์เพลงรองเง็งที่มี
ความหลากหลายของอารมณ์เพลงมาประดิษฐ์เป็นเพลงประกอบการแสดงในชุดระบำพื้นเมือง
ภาคใต้ โดยได้นำท่วงทำนองเพลงมาปรับปรุงจังหวะให้มีความกลมกลืนกับท่าร่าร่าของชุดระบำ
และได้นำดนตรีในการบรรเลงการแสดงรองเง็งมาบรรเลงประกอบการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้
ที่นาฏศิลป์ประดิษฐ์ขึ้น แสดงให้เห็นถึงการพยายามที่จะนำเอาเอกลักษณ์ประจำถิ่นทั้งการแสดง
นาฏศิลป์พื้นเมือง ดนตรีและเพลงมาผสมผสานให้เกิดความกลมกลืนในการแสดงระบำพื้นเมือง
ซึ่งเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ศิลปการแสดงประเภทนี้คงสืบทอดต่อไป

2.2.6.2 ชัมเป็ง เป็นนาฏศิลป์อย่างหนึ่งของชาวไทยมุสลิมทางชายแดน
ภาคใต้มีลีลาการเดินคล้ายคลึงกับการเดินรองเง็ง โดยได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมของชาว
สเปนจากกลุ่มพ่อค้าชาวอาหรับที่เคยเข้ามาค้าขายในประเทศสเปน และได้นำเอาศิลปะการเดินร่า
ของสเปนมาเผยแพร่ในราชสำนักของสุลต่านตามหัวเมืองมลายู แล้วแพร่หลายเกิดการผสมผสาน
กับลีลาการเดินร่าของชาวพื้นเมืองและถ่ายทอดสืบกันมา⁸

⁸ สำนักศึกษาธิการจังหวัดสตูล. งานวัฒนธรรมสัมพันธ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ 4-6
สิงหาคม 2531.สตูล:สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล,2531.หน้า45

การเต้นซมเปงในปัจจุบัน นิยมเต้นกันหลายคู่ ต่างจากเดิมที่เต้นกันเพียงคู่เดียว

ภาพที่ 19 :การแสดงซมเป็ง
ที่มา : สมโภชน์ เกตุแก้ว

องค์ประกอบของการแสดง

1. ผู้แสดง แบ่งออกเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงแต่ไม่ใช่เป็นการพาคู่เต้นแบบลีลาศ หากแต่ต่างคนต่าง เดินเป็นคู่ ๆ ไปตามจังหวะของดนตรี แต่เดิมการเต้นมีเพียงคู่เดียว แต่ปัจจุบันจะเดินก็คู่ก็ได้
 2. เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงมี 3 ชนิด ได้แก่ มอรวีส คือ รำมะนาขนาดเล็ก เป็นเครื่องดนตรีที่ซัดจังหวะมีลีลาเร้าใจ กาบูน มีลักษณะคล้ายซอสามสายแต่ยาวกว่า เป็นเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองอย่างไพเราะ และฆ้อง เป็นเครื่องดนตรีที่ให้จังหวะในการเต้น
 3. เครื่องแต่งกาย แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ ฝ่ายชายจะสวมหมวกแขกสีดำ (หมวกหนีบ) หรือโพกผ้า สวมเสื้อแขนยาวติดกระดุมตรงหน้าอก นุ่งกางเกงขาวสีเดียวกับเสื้อ แล้วใช้ผ้าโสร่งทับอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งมักทำด้วยผ้าชอเกะหรือผ้าไหม ฝ่ายหญิง สวมเสื้อแขนกระบอก เรียกว่า “เสื้อบันดง” เหวเข้ารูปลอยชายปิดสะโพกผ้าออกตลอดแล้วติดกระดุม 5-7 เม็ด นุ่งผ้าถุง กรอมเท้ามีผ้าคลุมไหล่สีดำติดกับสีเสื้อ
 4. สถานที่แสดง จะปลูกสร้างเวทีหรือใช้ลานกว้าง ๆ ตามแต่ความเหมาะสมและจะแสดงได้ทั้งกลางวันและกลางคืน
- ลักษณะการแสดงมีการเดินคล้ายกับการเดินรองเง็ง เน้นการเคลื่อนไหวมือ

และทำที่หลากหลาย กระฉับกระเฉง และคล่องแคล่วว่องไวมากกว่าร้องเง็ง ทำเดินเค็มที่มีเพียงทำเดียวเรียกว่า “ปูซิงปิ่นซัง” ซึ่งเป็นท่าที่หมุนไปรอบ ๆ แต่ปัจจุบันมีทำเดินเพิ่มเป็น 6 ท่า ได้แก่ ท่ายาสันป้อโต เป็นท่าเดินแบบเดินตรงไปด้านหน้า ท่าฮโนปลาวัน เป็นท่าเดินถอยหลัง ท่าซีกกูรวัง เป็นท่ากางแขนลักษณะค้ำควาบิน ท่าซิวอิกัน เป็นท่าเดินย้ายตำแหน่งระหว่างชายหญิงแบบก้างปลา ท่าวินัส เป็นท่าสะบัดปลายเท้าเป็นท่าที่เร็วมาก

จากลักษณะการเดินของการแสดงซัมเป็ง ได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ โดยนาฏศิลป์ปิ่นได้นำเอาท่าทางลักษณะการเดินของซัมเป็ง มาใช้กับระบำในชุดต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากระบำชุดดารีกีปีสอออกอเก็ง ระบำดารีนุงง ระบำเหล่านี้จะเน้นจังหวะการเดินที่เร็วใจสนุกสนาน ประกอบกับการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ผสมกลมกลืนกับลักษณะการเดินได้อย่างลงตัว ในส่วนของเครื่องแต่งกายนาฏศิลป์ปิ่นได้นำรูปแบบการแต่งกายของชุดการแสดงซัมเป็ง ซึ่งเป็นชุดการแต่งกายพื้นเมืองของชาวไทยมุสลิมภาคใต้มาดัดเย็บใช้กับชุดการแสดง เพื่อให้เกิดความกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยมุสลิม⁹

2.7 สรุป

สภาพทั่วไปของจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีดินแดนต่อเนื่องเป็นผืนเดียวกัน ตั้งอยู่บนชายฝั่งตะวันออกของภาคใต้ติดกับอ่าวไทย ประกอบไปด้วยป่าเขาที่มีที่ราบแคบๆตามชายฝั่งและระหว่างภูเขา ลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้น เป็นพื้นที่ที่มีสภาพทางสังคมแตกต่างไปจากภาคอื่นๆ เช่น การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา การศึกษา

ความเป็นมาของกรีซปัตตานี ในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม และชาวไทยพุทธในจังหวัดปัตตานี มีการติดต่อค้าขายกับประเทศต่างๆ เป็นเมืองท่าที่อยู่ในเส้นทางการค้าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆรวมถึงวัฒนธรรมกรีซของชาวอินโดนีเซียที่เข้ามาทำการค้าและรับเอาวัฒนธรรมการใช้กรีซมาจากชาว มีพิธีกรรม ประเพณี และการละเล่นเกี่ยวโยงกับกรีซ แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อของคนในท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของกรีซในอดีตที่อยู่ในวิถีชีวิต เช่น พิธีกรรมเรียกผีตายาย ประเพณีการเกิด ประเพณีเข้าสู่หนัด และประเพณีการแต่งงาน ปัจจุบันพิธีกรรมบางอย่างที่เกี่ยวกับกรีซลดลงไป แต่กรีซก็ยังคงเป็นส่วนสำคัญของการแสดงมะโย่ง ลีละ และร้องเง็ง

⁹ นพศักดิ์ นาคเสน, "นาฏยประดิษฐ์: ระบำพื้นเมืองภาคใต้," (ปริญาญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 10-26.

กริช ในชุมชนภาคใต้ตอนล่างที่มีส่วนสำคัญต่อสังคมในด้านต่างๆ ดังนี้ เป็นศาสตราวุธสำหรับต่อสู้กันซึ่งหน้าในระยะประชิดตัว ใช้ในการพกพาแสดงถึงความเป็นชายชาติตรี เป็นวัตถุสำหรับเคารพบูชาเพื่อ โชค ลาภ และความเป็นสิริมงคล เป็นสัญลักษณ์ของสายสัมพันธ์แห่งตระกูล เป็นเครื่องหมายบ่งบอกฐานะทางสังคม ยศและตำแหน่งเป็นผลสัมฤทธิ์แห่งงานศิลปะ

ผู้สืบทอด เริ่มจากตระกูลบัน ไชยวาระ เป็นช่างมีฝีมือเอกชาวชวาที่หลบหนีเข้ามาอยู่ในเมืองรามันห์ ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดยะลา ได้ถ่ายทอดการทำกริชให้กับศิษย์ 7 คน โดยแต่ละคนจะได้คนละหนึ่งแบบและได้ถ่ายทอดมา 6 ช่วงอายุคน ตีพะลิ อะตะนู เป็นศิษย์ในรุ่นที่ 6 ของตัวนบูเกด หลงสารี เป็นศิษย์ตระกูลบัน ไชยวาระรุ่นที่ 5 ตีพะลิ อะตะนู อายุ 56 ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ 54/1 หมู่ 2 ตำบลตะโล๊ะทะเล อำเภอรามันห์ จังหวัดยะลา ได้เข้าเรียนปีพ.ศ. 2523 โดยเริ่มจากการทำกริช การทำหัวกริชและทำฝักกริช ถ่ายทอดการทำกริชและรำกริชให้กับเยาวชน ผู้สนใจและสถานการศึกษา ปัจจุบันเป็นเวลาร่วม 27 ปี ที่ท่านสืบสาน ถ่ายทอดเรื่องการทำกริชรามันห์ และการรำกริช โดยสามารถมองเห็นได้จากผลงานการถ่ายทอด เผยแพร่สู่สาธารณชน

วิถีความเชื่อที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี มีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติเชื่อว่าธรรมชาติมีวิญญาณแฝงหรือสถิตอยู่ อำนาจสิ่งเร้นลับเหล่านี้มีผลต่อการกำหนดควบคุมชะตากรรมให้คุณและโทษได้

ปัตตานีมีความเป็นมาอันยาวนาน โดยเฉพาะด้านศาสนาที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีผู้นับถือศาสนาที่หลากหลาย ศาสนาต่างๆที่เข้ามาในภาคใต้ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลความเชื่อ ความศรัทธา จากกลุ่มชนที่เดินทางมาค้าขายและมาเผยแพร่ศาสนา ทำให้ผู้คนในภาคใต้รับและซึมซับคำสั่งสอนของศาสนาต่างๆเข้ามานับถือ ทำให้มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตของคนภาคใต้ ได้แก่ ศาสนาพุทธและอิสลาม

การแสดงของชาวไทยมุสลิม ถือว่าเป็นแหล่งที่มีนาฏศิลป์และการแสดงพื้นบ้านที่หลากหลายและโดดเด่น ซึ่งจากความหลากหลายของเชื้อชาติและศาสนาทำให้นาฏศิลป์และการแสดงพื้นบ้านภาคใต้มีการผสมประสานกันให้เข้ากับสภาพการณ์และวิถีชีวิต เช่น การแสดง รองเง็ง และซั้มเปง

จากข้อมูลของสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สภาพที่แตกต่างกันทำให้เกิดสภาพของสังคมและชุมชนขึ้นอย่างหลากหลาย โดยได้นำสภาพทางภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันเข้ามารวมเข้าเป็นกลุ่มชน โดยอาศัยโครงสร้างทางกิจกรรมด้านต่างๆ ในการที่จะหล่อหลอมสภาพทางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้มแข็งและสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ที่เทียบเคียงข้อมูลในการวิเคราะห์ลักษณะท่าทางที่ใช้ในการรำกริชปีศาจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถที่จะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการ หลักการความเป็นมาที่เป็นเหตุเป็นผลต่อการรำกริชปีศาจในแต่ละท่ารำ